

Alte Drucke

Postillae Sive Conciones ... In Epist. & Euang. de Sanctis ... memoria

POSTILLÆ SI-||VE CONCIONES REVE-||REND. D. IOANNIS FERI, || Metropolitanæ
Moguntinæ Con-||cionatoris absolutiss. || In Epist. & Euang. de Sanctis, quorum
à Festo || Pascæ vsque ad Aduentum in ...

Wild, Johann

Antverpiae, 1559

IN DIE D. BONIFACII EPISTOLAE LOCVM TENENS lectio prouerbiorum. 15.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-150413

IN DIE D. BONIFACII

EPISTOLAE LOCVM TENENS

lectio prouerbiorum. 15.

Lingua sapientum ornat scientiam, os fatuorum ebullit stultitiam. In omni loco oculi domini contemplantur bonos & malos. Lingua placabilis lignum vitæ, quæ autem immoderata est conteret spiritum. Domus iusti plurima fortitudo, & in fructibus impij conturbatio. Labia sapientũ disseminabunt scientiam: cor stultorũ dissimile erit. Victimæ stultorum abominabiles Domino, vota iustorum placabilia. Qui sequitur iustitiã, diligitur à Domino.

EODEM FESTO EVAN-

gelium. Ioan. 16.

In illo tẽpore, Dixit Iesus discipulis suis. Ego sum vitis vera, & pater agricola est. Omnem palmitem in me non ferentem fructum tollet eum, & omnem qui fert fructum purgabit eum, ut fructum plus afferat: Iam vos mundi estis propter sermonem, quem locutus sum vobis. Manete in me, & ego in vobis. Sicut palmes non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos nisi in me māsēritis. Ego sum vitis, vos palmites. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructũ multũ quia sine me nihil potestis facere. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes & arefcet, & colligēt eum, & in ignem mittēt, & ardet. Si māsēritis in me, & verba mea in vobis manserint, quod eunque volueritis petetis, & fiet vobis.

DE

DE D. BONIFACIO AR-

*chiepiscopo Moguntino**sermo primus.*

Interroga patrem tuum, & annuntiabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi. Initio hodierni Euangelij admiranda quædam de vulgi in Christum ardore Lucas cômémorat. Venisse ad eum multitudinem plebis copiosam ab omni Iudæa & Ierusalê, & maritima Tyri et Sidonis. Sed & causas, quid ita vulgus mouerit addit: quarum prima comitas Christi erga omnes, ipsa, inquam, philanthropia domini est, quæ in hoc maxime consideratur, quod non solum de monte, verumetiam è cœlo in has terras ad nos descendit, quo omnibus ad ipsum facilius esset aditus: altera causa est diuina potentia, qua facillime omnium morborum genera curauit. Virtus, inquit, Lucas, exibat de illo, & sanabat omnes: tertia deniq; causa est verborum Christi suauitas, qua etiâ conscientias mentesq; hominum permouens lætitia imbuat. Hic ille triplicatus funiculus, qui non modo Iudæos illo tempore, sed etiamnum Gentes ad Christum attrahit, imò idem funiculus nos in Christo manentes dicere facit cum Dauid: Domine, non recedimus à te, viuificabis nos, & nomē tuum inuocabimus. Credimus enim ipsi, atque adeò videmus verba Dei, aut (vt cum Petro confiteamur) vitæ æternæ: potentiam eius, potentiam Dei esse, & quod ipse se in omnes extendat bonitas. Et cui non vel maxima esset voluptas illic esse, vbi tam mitem atque benignam sese diuina bonitas exhibet, tam potenter curat & saluat, tantaque promittit? Admirabantur olim increduli Iudæi, Gentesque cæcæ, tanto credentes affectu Christum secutos fuisse crucifixum. Dæmonium habet & insanit. Quid illum auditis? aiebant. Tum Græci incatamentis homines ad Christum trahi, tamque indissolubiliter non sine Magica illi adhærere arbitrabantur. Sed & etiamnum inuenias tanta constantia Martyres Christo adhæsisse, vt non modo omnia eius causa reliquerint, verumetiam sese in omnium immanissimos cruciatus dederint, admirentur. verum hoc Euangelium intuenti minimè admiratione dignum illud videbitur, quin nec insaniam, nec Magiam in Martyribus fuisse, quod ea constantia Christo adhæserint,

Deut. 32.

Luc. 6.

Ibidem.

Eccl. 4.

Psal. 99.

Ioan. 6.

Ioan. 10.

runt,

rint, sed fidem, pietatem, amorem. Quare factum est, ut hoc Euangelium, in Martyrum festiuitatibus in Ecclesia legatur, quo cuilibet apertum sit, quid eos ad Christum pertraxerit, quidque in ipso constantes in mortem usque seruauerit. Id quod primum hic cogitandum est, cum nos quoque hoc ipsa festiuitate tanta sedulitatis, amoris, desiderijque, quibus patres olim nostri ad Christum pertracti sunt, admonemur. Patres nostros dixi, nimirum Diuum Bonifacium cum sancta societatis suae collegio. Id quod nemo miretur. Eruditi enim nouerunt, Patris nomen non corporum modo genitoribus attribui. Nam & in precatione nostra & Apostolico symbolo Deum patrem nostrum dicimus. Tum & seniores quosque patres appellamus. Sic etiam Reges & principes viri patres patriae dicti sunt. Sed & in sacris scripturis Abraham pater omnium credentium vocatur. Et Salomon patrem se omnium eorum dicit, qui Sapientiae student. Audi fili mi, inquit, disciplinam patris tui. Et denique Paulus patrem se Corinthiorum dicit, quos per Euangelium genuit. Et hoc modo non immerito Bonifacius Germanorum pater dicitur. Per ipsum enim Deus patres nostros ad agnitionem fidei atque veritatis perduxit. Non quod primus ille Euangelium Germanis praedicauerit. Fuerunt enim & ante eum Praesules Moguntiae. Alij fidem plantauerunt, hic plantationem rigauit. Alij nouam domum aedificauerunt, hic collapsam instaurauit. Alij in vna aliqua parte, hic per totam fere Germaniam praedicauit. Alij bonum semen seminarunt, hic zizaniam densae succrescentem succidit, eradicauit, extirpauit. Alij vitae suae diebus veram in hominibus fidem conseruauerunt. Bonifacius, ut se mortuo etiam vera in Germania fides permaneret, studuit. Hinc tot collegia, totque cenobia ab ipso fundata, quibus sanctos, doctos, idoneosque viros vndeque collectos praeposuit: eam ob causam, ne quando doctorum hominum inopia deficerent, sed perpetua successione, qui Germanos nos in fidei pietatisque veritate conseruarent, haberemus. Id quod aliqua parte factum est. Nam (ut vno verbo omnia dicam) quod in Christianae fidei unitatem Germania peruenit, in eaque usque ad haec nostra tempora perstitit, primum Deo, deinde Apostolis, ter

tio etiam Bonifacio nostro acceptum ferimus, quod nemo alter, qui diutius & sedulius hoc in Germania prædicando sudauerit, inueniatur. Ex quibus omnibus cuilibet facile est videre, quor tanta hæc festa dies solenitate celebratur, & quor D. Bonifacii tam præclara atque honorifica memoria maximè hic Mogutiæ perseueret. Est nimirum gratiarum actio erga Deum, qui tam diligentes fidosque pastores dedit. Tum etiam significatio quædam est gratiæ mentis nostræ erga ipsum Bonifacium, qui nostro bono tam fideli studio laborauit. Deinde quod ante dictum est, quid nos hic facere conuenit, docet. Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi: maiores tuos, & dicent tibi. Si enim Germanos ad fidem pietatemque conuertit Bonifacius, decentius magisque necessarium hoc nequam seculo contamina cum doctrina tum vita omnium, vix quicquam facturi sumus, quam si ad ipsius doctrinæ vitæque puritatē & normam respicientes nosmet iustificauerimus. Proinde nonnihil de tanti viri dicendum mihi vitæ historia est, vteo rectius, an in ea, quam patres nostri & ipsi calcauerunt, & nobis pergendam ostenderunt, via pergamus. Interroga patrem tuum & annuntiabit tibi. Et quidem Moses Israëllem corripiens his verbis adorsus est. Nam, & viuentem se & superstitem, legem Dei sæpe præuaricati fuerat, videbatque in spiritu Domini, se defuncto maiori eos rabie contra eam, quam mandante Deo tulisset legem pugnatos esse. Propterea exclamat dicens: Audite cœli quæ loquar, audiat terra verba oris mei, quia nomen domini inuocabo. Date magnificentiam Deo nostro, Dei perfecta sunt opera, & omnes viæ eius iudicia. Paccauerunt ei non filij eius, in sordibus. Generatio praua atque peruersa, hæccine reddis Domino stulte popule & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creauit te? Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas. Ac si diceret: Nunquid exigua tibi videntur huius temporis beneficia? Cogita superiorum temporum dona. Si mihi fidem non habes, interroga patrem tuum & dicet tibi. Hoc modo populum suum Moses arguit. Atque vtinam non illa in nos etiam quadraret correptio. Tangit autem verissimè: vbique enim, & in omnibus hominum conditionibus inuenitur peccatum & præuari-

Deut. 32.

Ibidem.

uaricatio. Tum omnes declinauerunt, inquit Dauid, omnes inutiles facti sunt: nō est qui faciat bonū, nō est vsque ad vnum. Imperfectio & iniquitas in iuuenibus & senibus in Magistratibus atque subditis, in Ecclesiasticis atq; secularibus prævalent. In doctrina pariter atque vita vitium est. Illa enim autē superstitiosa nimis, aut carnalis est, hæc planē Ethnica, hoc est, impia est. Nō hæc patres docuere nos, multoq; minùs ita ipsi vixerunt: quorum doctrina firma, fundata, constās, et spiritualis erat, vita sancta fulgebat. Et hīc quisque secū cogitet, cui in fide credat, quē sequatur moribus. Plures quidē magistros habeam⁹, paucos tamē patres cōperimus, vt suo etiā tēpere Paulus dixit. Tū plurima exēpla atq; vestigia cōspicimus, sed eiusmodi quæ ad tartara ducunt præuia. Multi enim latam viā ad perditionem deducentē ambulāt. Quod si securus & recte cum in doctrina tum vita incedere vis, interroga patrē tuum Bonifaciū, & dicet tibi. Duo autē in eius vita digna præcipuē cōmemoratione inuenio. Primū, quod humilis Dei seruus: secundū, quod seuerus & grauis Ecclesiastes fuit. Vis autē quæ eius doctrina fuerit discere? In hoc Euangelii oculos cōuerte. Illic enim tota eius doctrina atq; prædicatio proponitur. Neq; enim potuit diuersum quid prædicare ab eo, quod à Christo audiuit & didicit. Qua enim ratione Christus prædicationem illius hominis tantorū miraculorum testimonijs approbasset, si fecus atq; ipse prædicauisset? Iā verò quatuor in illa Euangelij lectione Christus docet, quorū primum fidē, secundum spem, tertium charitatem, quartum crucem & perseuerantiæ probationem respicit. Primum est paupertas spiritus, de hac sola enim CHRISTVS loquitur, vt in Matthæo videre est. Et quid illa spiritus paupertas aliud est, quàm humilis operum & proprii meriti diffidentia, & perfectā diuinæ misericordiæ fides seu fiducia? Deinde quid spes aliud est, quàm sempiternæ scēlicitatis, bonorum appetitus & desiderii? Et quid charitas facit, nisi blasphemias in Deum, hominumq; iniurias lugeat? Denique quid mundi huius odium, quid contumeliæ, persecutiones quæ aliud sunt, quàm crux quædam, qua vetus homo noster crucifigendus atque mortificandus est? Hæc ergo Bonifacius docuit, hanc fidem, spem, charitatem

1. Cor. 4.

Phil. 2.

Matt. 7.

Paupertas
spiritus
quid sit.

tatem

tatem, patientiam, etiam vitæ suæ moribus expressit. In fi-
 de enim incepit, in spe progressus est, charitatem erga
 omnes maximè in pontificatu bene administratis rebus
 declaravit. Patientia totius vitæ actum conclusit. Agite
 ergo recentes, quod patri vestro rerum gerendarum ini-
 tium fuerit, accipite. Cum in Britannia natus ad iustam vi-
 ri ætatem peruenisset, mox sese sacris scripturis atque Ec-
 clestasticis rebus tradidit, solidumque fundamentum po-
 nens omni diligentia, omni que studio, vt paupertatem
 illam Spiritus, hoc est, veram humilitatem, sui abnegatio-
 nem, Dei timorem pariter atque fidem, suam faceret, la-
 boravit. Hoc illi principium fuit. Vnde tantus vir eua-
 sit. Sed Deum immortalem, quomodo posset non pu-
 dere iuventutem nostram, hæc si audit? Aut quomodo
 parentes negligentes, qui proprijs ipsi liberis suis æternæ
 sunt causa perditionis, non terrebuntur? Quid hac tem-
 pestate leuius iuventute est? Quid parētibus, pedagogis,
 curatoribusq; negligētius? Nō ergo est, quod fidē in Ger-
 mania deficere miremur. Sed non hæc à patre nostro Bo-
 nifacio didicimus. Interroga patrem illum tuum. Is nihil
 equè necessarium iuventuti, atque pietatis studium, do-
 cebit. Id quod Ieremias quoque docet, cum ait: bonum
 est viro cum portauerit iugum (domini) ab adolescentia
 sua. Contrā nihil periculosius, quàm ab adolescentia pec-
 candi assuescere facilitati. Id quod rursus idem Ieremias
 docet: Si mutare potest Aethiops pellē suam, aut pardus
 variegates suas, & vos poteritis benefacere, cum didiceri-
 tis malefacere. Quam porrò vtile, quàm decens mortali-
 bus, ab incūte ætate pietati & iustitiæ assuescere, liber To-
 biæ docet. Sed & David ostendit cum ait: beatus vir qui
 timet Dominū, in mandatis eius volet nimis. Potēs in ter-
 ra erit semen eius, generatio rectorum benedicetur. Glo-
 ria & diuitiæ in domo eius, & iustitia eius manet in secu-
 lū seculi. Cōtra verò quā sit perniciosum, ab incunabulis
 & quasi cum lacte imbibere iniquitatem, ferale duorum
 filiorum Heli exemplum, qui ambo vno die occubuerūt,
 sacerdotio exuti, atq; Arca Dei priuati. Sed nunquid scæ-
 liciter iusto fundamēto satis est? Non. Audi ergo quomo-
 do Bonifacius succreuerit. Cū iam excessisset ephēbiam
 adolescēs factus, animū in timore Dei, ac spiritus pauper-
 tate

Thren. 3.

Psal. iii.

1. Reg. 4.

1. Cor. 9.

tate assuetum obfirmasset, alios quoq; ad felicitatē perducendi desiderio tangitur, reliqua; patria, prædicat verbum, aliosq; conuertit, & licet liber esset, omnium se tam seruum fecit, vt omnes lucraretur & ad salutem perduceret, exemplum præceptoris Pauli secutus. Et hoc adulescentiæ suæ incrementū erat. Id quod in primis sibi dictum existiment, qui adulti totos sese mundo dedunt, superbiam, concupiscentiamq; seruientes spiritui: sibi viuentes nullius alterius curam habent, nec Dei gloriam, nec proximi salutem, nec deniq; Ecclesiæ promouent instaurationem. Sed age, Patrem tuum Bonifacium interroga, piē ne hoc atque Christiana vocatione dignē factum sit, imò ipse hunc imitare patrem, vt illi similis effectus, verē dicaris Bonifacius, hoc est, bene faciens. Talis enim nisi fueris, Christiano nomine indignus es. Hinc ergo collige, quo nomine censendi sint, qui non solum bene agere negligunt, sed & omnis generis nequitiam student, eiusq; tam scilicet vigilantis studiū venantur gloriam. Non iustitiæ, non salutis tanguntur desiderio, sed ad perditionē aliorum inuigilant. Tertius porro veræ pietatis in Bonifacio gradus est, grauissimus in Pōtificatu labor, curā sollicitudinesq; innumeræ. Primus hic illius sancti pectoris angor erat, sicubi Diuini nominis blasphemias contumeliasq; tum & animarū perditionē intelligebat. Quare quo potuit modo eiusmodi mala præuidit & cauit, hac illac profectus, visitauit, spe extulit, docuit, suauit, zizaniā extirpauit, pietatem plantauit, vbique pios gnarosq; pastores & Episcopos præfecit. Et hæc apertē omnia atque palam. Verum solus & secreto assiduē orauit. Hæc in Pontificatus dignitate exercitia illius, sanè omnes Episcopos decentia exercitia. Sed quis tam cæcus, qui quam & hac parte Bonifacii exemplum relinquentes deuiarimus non videat? Sæpē per vim nosmet in Ecclesiastica munera ingerimus, nec tamen quicquam præter ocii voluptatemq; quærimus, & sequimur: nemo, vt Bonifacius fiet, operam dat. Nesciunt enim nec intelligunt, quanti sit periculi præesse alijs, quod si scirent, sine dubio ita in vtranque aurem nunquam dormirent. Quare & hic patrē tuum interroga, quæ Episcopi, Abbatis, Prælati, Sacerdotis, cæterarumq; Ecclesiasticarum personarum sint munia,

nia, et nos etiam qui spirituales dicimur, longè à recta se-
mita deuissè intelliges. Postremò, interroga patrem tu-
um Bonifacium, quæ piæ vitæ conclusio sit, & responde-
bit tibi, patientiam, constantiam, perseuerantiam eam es-
se. In patientia vestra, discipulis loquens **CHRISTVS** Luc. II.
ait, possidebitis animas vestrai. Et hæc egregiam in Boni-
facio consideramus. Iam enim morti vicinus, in Frisiam
descendit, ibique collapsam Religionem instaurat. Tum
etiam discipulos, quos habebat, ne persecutoribus suis
resisterent, nec se in suam defensionem armarent, mo-
nuit, imò verò mortem ipsam minimè timendam esse do-
cuit. Quo factò ab impijs trucidatus est. Et quàm rara
hæc in nobis patientia? Pauciores ergo ad foelicitatè per-
uenire, mirum non est, cum **CHRISTVS** eam forti pe-
ctore constantibus promisit. Bonifacium ergo considere
mus. Eiuscemodi patrè imitemur, quò de nobis etiam di-
ci possit: Beati pauperes spiritu, quoniam vestrum est re-
gnum ccelorù. Beati qui nunc esurit, quoniam saturabi-
mini. Beati qui nunc fletis, quia ridebitis. Beati estis cum
vos oderint homines, &c. quoniam merces vestra copio-
sa est in cœlis. Gratia Dei nobiscum, Amen.

S E R M O S E C V N D V S.

*Collatio duorum Bonifacij & Da-
uid cum sua Cithara.*

Ippse est directus diuinitus in poenitentia Gentis, & Eccl. 49.
tulit abominationes impietatis, & ad Dominum gu-
bernauit cor suum, & in diebus peccatorum corrobora-
uit pietatem. Refert Regum liber primus, quòd Dauid
olim citharam suam pulsans, malù à Saul Rege Spiritum
abegerit: id quòd multis olim miraculum visum fuit, vi-
dereturque etiam nū, nisi quid cithara illa fuit, sciremus.
Scriptura autè refert, Dauid citharà pulsando diuinas lau-
des, misericordiam, veritatemq; decantasse, ipsumq; Deū
inuocasse. Hoc cantu, hoc sonitu nequā spiritum propul-
sare potuit: alioqui enim fides citharæque concentus ni-
hil effecissent. Similia in hoc Euangelio atq; festo vide-
mus. Vterq; enim **CHRISTVS** & Bonifacius malù ex
hominū pectoribus profligauit spiritū concentu nimirū
illo suauī Euangelicæ citharæ, ille Iudæam primū, deinde
per Apostolos vniuersum orbē, hic verò priuatim Germa-
niam,

1. Reg. 16.

Psal. 107.

P

niam,

niam, personantes. Idq; ambo scilicet rectius q; quam David cōfecere. Hic quidē cithara sua spiritū illum abegit, sed ab vno tantum Saul, nec perfecte, sed ad tēpus: illi verō, hoc est Christus & Bonifacius ex multis hominum millibus & ita, vt relictum domicilium, deinde nunquam potuerint repetere. Id ita esse, paucis Euangelii hoc atque festum explicans, docebo. Principio, line controuersia omnes nouimus David in multis, imō in omnibus ferē quę de ipso scripta sunt, Christi gessisse figuram. Verū quod etiā citharam pulsans figura Christi fuerit, ex hoc Euangelio colligitur ita planē vt vtrobiq;

2. Reg. 16

ipsidem penē verbis res proponatur. De David enim scriptura refert, dicens: Igitur quādo cūque spiritus domini malus arripiebat Saul, David tollebat citharam, & percutiebat manu sua, & refocillabatur Saul, & leuius habebat. Recedebat enim ab eo Spiritus malus. De Christo ita Scriptura refert: Multitudo copiosa plebis venerat vt audirent eum, & sanaretur à languoribus suis, & qui vexabatur à spiritibus immundis curabatur. Ecce quod

Luc. 6.

& Christus Spiritus nequam profligauerit, nec ab vno, sed à multis hominibus. Sed Christus hoc (inquis) non cithara fecit, quēadmodum David. Agē ergo, quā cōsequenter Lucas commemorat, audi: Et ipse, inquit, eleuatis oculis in discipulos suos dicebat: Beati pauperes spiritu, quia vestrum est regnum cōlorum. An non huiusmodi verba suauissimi citharę cantus tibi videntur? Et quā cithara, ita hominū animos demulcere potuit, atque Christi verba? Quis vnquā cōcinnius citharę accinit, quam ipse in hoc Euangelio Christus prędicat? Sit ita fuerit, licet bonus cithareda David: quid verō externo sonitu magnum efficere potuit, si non iuxta citharam Dei etiam verba facta quę decantasset? Non enim dæmonium nequam nisi verbo Dei solo eijcitur, externum omnem sonum contemnit. Aduersus solū Dei verbū persistere nequit. At vbi clariū verbum Dei personat quam in Euangelio? Agē ergo quid miraris suauissimo Euangelij concentu pelli dēmones? Breuis quidem hęc Euāgelica lectio est, si verba numeres: attamē multa hominum dæmonio liberauit milia, liber atq; etiā. An non ille tibi miserē à dæmonio impugnari videtur, cuius ani-

ani-

animum vel Superbia occupat, vel auaritia inuasit? Quis enim inquietior impulsus à superbix vel auaritiæ spiritus? Contrà verò quid auaritiæ illum spiritum potentius eiecit, quàm quod CHRISTVS ait: Beati pauperes, quia vestrum est regnum ccelorum. Quo vocum sono ita plurimi commoti sunt, vt post se relinquentes omnia, Christum secuti sint: omnia arbitrati sunt, vt stercora vt Christum lucrifacerent. Id quod Matthæus & Zachæus fecerunt, qui aliquando misere circumacti auaritia, ad vnũ Christi verbum omnia reliquerunt. Ita & cæteri Apostoli, licet nec opulenti ipsi essent, nec diuitias concupiscerent, quæ habuerunt tamen reliquerunt, eoq̃ue Christo desiderio atque amore adherebant, vt postea Petrus erumpens diceret: Quò ibimus Domine, verba vitæ æternæ habes. Eodem modo CHRISTVS cum dixit: Beati qui esuritis, quia saturabimini: ex plurimorum hominũ mentibus gulæ crapulæque spiritum eiecit, quæ sanè satissimè ita inuadit homines, vt nec loquantur nec faciant quicquam ab habente dæmonium alienum. Sic & quod ait: Beati qui nunc fletis, quia ridebitis: multos à spiritu vanitatis, irrationalis gaudij, concupiscentiæ carnalis, voluptatisque liberauit, qui & ipse brutus quàm hominibus similiore facit homines. Sic quod ait: Beati estis cum vos oderint homines: multis pulsauit inordinatum seculi timorem, tristitiam, pusillanimitatem, desperationem, & impatientiam, ita omnino, vt in medijs periculis, ipsaque morte exultare possent. Ecce igitur & Christum cithara sua, suauisque verbi sui sonitu nequam fugare Spiritus. Quod si iã & festum hoc inspexerimus, idẽ etiã Bonifaciũ fecisse inueniemus. Quid enim in hac Germania nostra nisi nequã spiritus, qui patres nostros, post Euangelij prædicationẽ per Apostolos Apostolicosque viros diulgati, rursus in omnis generis errores, superstitiones atque peccata præcipitarant, eiecit? Quo verò id instrumento, nisi Evangelica cithara, confecit, quæ ea gravitate pulsauit in Germania, vt sui similem ab Apostolorũ hucusque temporibus, patria nostra neminẽ viderit? Nemo, inquam, tantũ nobis quantũ Bonifacius præstitit, Vnde verè cum Paulo dicere potuit, plus omnibus laborasse, sed non tamẽ solũ, sed gratia Dei secũ. Meritò etiã Bonifacij

Matt. 9.

Luc. 19.

Matt. 4.

1. Cor. 15.

- nificij illi nomen datum est, quod est, beneficus, vel bona faciens, atque eadem de causâ Iesu Syrach verba de rege Iosia conscripta huc in ipsum adduxit: Ipse est directus diuinitus in pœnitentiâ Gētis, & tulit abominations impietatis, & ad Dominum gubernauit cor suum, & in diebus peccatorum corroborauit pietatē. Quæ sanè rectè in Bonifacium nostrum referentur. Etenim ipsa diligētius considerans, vitæ sanctæ illius totam videbit seriem. Principiō enim verissimè hic nobis à Deo directus est Non enim Germanus natus, sed abūdè ad nos venit, non ex se se ipso: Neque enim propriam gloriam quæsiuit aut priuatæ vtilitati inhiavit, Id quod faciunt, qui ex seipsis veniunt, & ex seipsis loquuntur. Sic nec ab Tyranno aliquo nostram inuadere ditionem directus seu missus est. Vnam enim animarum, quas perdere studet Satan, quæsiuit salutem. Vnde rectè sequitur à Deo solo missum esse. Deus enim ipse est, qui ait: Nolo mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat. Et quid aliud Bonifacius quæsiuit, præter plurimorum in Germania libertatem animarum? Eoq; à Deo ipsum missum esse, nemo dubitet.
- Ioan. 7.** Qui enim quærit gloriâ eius qui misit eū, hic verax est, et iniustitia in illo nō est. Deinde etiâ in pœnitentiâ Gentis, hoc est, in conuersionē populi missus est. Non enim primus fidē Religionemque nostrâ plantauit, sed plantatâ ab alijs, rigauit: q̃ degenerauerat, in naturâ reduxit, restituit. Vnde baptizare non est missus, sed conuertere. Maximè verò hoc in eo consideratur, quod (quemadmodū et Iosias) abominations impietatis abstulit. Hic enim prædicationis suæ fructus erat, qui vbi non sequitur frustra prædicatur. Non illius infructifera fuit prædicatio, sed viuax & operosa, mentes hominum penetrans, centuplum fructum attulit. Omnem impietatis obominationem abstulit. Abominationem dicimus ea omnia, quæ vt inuisa detestamur, & refugimus, vt sint absentia, & non appropinquent. Et hac significatione multæ sunt coram Deo abominations, quæ odit, detestatur, atque execratur. Prima, idolatria est. Hæc enim omnium abominabilium maxima abominatio est. Ego sum Dominus Deus tuus, ait omnipotens, nō habebis Deos alienos corā me. Ego enim sum Dominus Deus tuus fortis zelotes &c. Aduersus hanc
- Ioan. 7.**
- Ezech. 18.**
- Ioan. 7.**
- 1 Cor. 3.**
- Abominatio quid.**
- Exod. 10.**

hanc abominationem omnes Prophetae clamauerunt. Secundo etiam impura doctrina abominatio est coram Deo, cum omnibus humanae rationis sensibus verbo Dei repugnans. Propterea Iudaeorum cultus excogitatus, nulla causa nullaque lege praescriptus Deus in Isaia reiecit: Non est, ait, mihi voluntas in eis. Denique omnis vitae morumque impietas coram Deo abominatio est. Odit enim altissimus peccatores. Quare sapiens ille testatur dicens: abominatio Domini cogitationes male. Et: Abominatio est domino via impij. Et: Abominatio Domini est omnis illusor: Abominatio est domini labia mendacia. Et: Abominatio domini est omnis arrogans. Et: Statera dolosa abominatio domini est. Iam vero omnem Bonifacius abominationem abstulit, nullam passus est vel in doctrina, vel in cultu Dei, vel denique Credentium moribus. Non nostrorum temporum atque hominum more, qui sibi videntur omnem abstulisse abominationem, superstitionemque; non tamen, quod doctrinam pariter atque vitam credentium plenam abominatione infeminauerint animaduertentes. Non ita, inquam, Bonifacius noster fecit, pari enim constantia, grauitate, atque seueritate aduersus falsam doctrinam, vitamque impiam, atque idolatriam inque cultu diuino superstitionem restitit atque pugnavit. Vnde factum est ut multos ex tenebris in Lucem: ab errore ad veritatem: ab iniustitia ad virtutem: ab idolatria, ad verum Dei cultum: ab ebriositate ad sobrietatis amorem: a carnali concupiscentia, ad continentiam, induceret, abstraheret, impelleret. Omnem impietatem abstulit, Spiritus impios profligauit, nullo alio medio, quam diuini verbi cithara. Sed Nunquid hic quieuit, finemque laborum posuit? Minime. Ad Dominum gubernauit, seu direxit, cor suum, & licet maxima pars hominum peccato seruiret, ipse tamen corroborauit pietatem, hoc est, in medio peccatorum verum diuinum cultum, fidem, spiritum, charitatemque; internam omnis etiam generis pietatem, virtutumque; exercitia instaurauit. Haec de Bonifacio testatur historiae hinc illi nomen Bonifacii datum est. An non haec tibi cum Dauid cithara consonare videtur? Primum igitur hic gratias agamus Deo, qui hunc nobis dedit Bonifacium, salutis promotorem. Deinde ipsum quoque Bonifacium ut patrem, qui nos regenerauerit in Christo, veneremus.

Matr.ii.
Luc.7.

remur. Tertiò omni diligetia in hoc incubamus, ne frustra nobis verbi Dei pulsauerit citharâ, vt nò & de nobis dici aliquândo possit: Cateuimus vobis tibijs, & nò saltastis: lametauimus vobis, & non plorastis. Præterea ipsi quoque annitatur vt tales simus bonorû operû factores. Id enim omnibus necessariû est maximè. Postremò, Deû quoq; precemur vt sancta Ecclesiâ suâ eiusmodi Bonifacios excitet, & præficiat. Nâ & hoc vehemēs & vrgēs necessitas postulat, in tanta eius generis hominû penuria Inuenias qui Reipub. in externis seruire sese dedat multos: in Ecclesiasticis verò & spiritualibus neminè. Hinc est quod oēs artes, oēs reliquæ Scientiæ summû teneant, sola Theologia excepta, quæ retrimêto sepulta iacet: Imò hinc est, vt Gregorius ait, quod totus mundus sacerdotibus plenus est, pauci vero aded in multis inueniantur in messe Domini laborantes, quod tamen omnium primû est. Quid enim prodest Medicos esse qui corpus curent, quum nemo sit qui medetur animâ? Quid iuuat plures esse qui linguas forment, disertasq; faciant, cû qui vitam instituat, moresq; reformet, inueniatur nemo? Quid ecclî motus siderumq; cursus qui doceant esse iuuat, cû qui in Dei agnitionem inducat neminem videas? Et deniq; quæ vtilitas est, esse qui imperiales leges enodent, cû sit qui iustitiam, quæ coram Deo valet doceat nemo. Eo igitur vehementius ardentiusq; rogandus est Deus, vt operarios mittat in messem suâ, tales omnino, qualis Bonifacius fuit. Gratia Dei nobiscum, Amen.

Luc.10.

EVANGELIUM ALIVD,
QVOD LEGITVR QVANDO FESTVM
Bonifacij post Pentecosten aut S.S. Triadis solennitatem celebrandum est. Luc. 6.

In illo tempore, Descendens Iesus de môre cum discipulis suis stetit in loco campestri, & turba discipulorû eius, & multitudo copiosa plebis, ab omni Iudæa & Ierusalé & maritimâ & Tyri & Sydonis, qui venerât & audirêt eû, & sanarentur à lāguoribus suis. Et qui vexabantur

bātur à spiritibus immūdis, curabātur. Et omnis turba quærebat eū tågere, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes. Et ipse eleuatis oculis in discipulos suos, dicebat: Beati pauperes, quia vestrū est regnum Dei. Beati qui nūc esuritis, quia saturabimini. Beati qui nūc fletis, quia ridebitis. Beati eritis cū vos oderint homines, & cum separauerint vos, & exprobrauerint, & eiecerint nomē vestrū tanquā malum propter filiū hominis: Gaudete in illa die & exultate: Ecce enim merces vestra multa est in cælo. Secundū hæc enim faciebant Prophetis patres eorum.

SERMO TERTIVS.

QUur Euangelium hoc sæpe in Martyrum festiuitatibus totius anni circulo legatur, quemadmodum & hodie cum D. Bonifacij sociorumq; eius memoriam celebramus, ipsa verborū series manifestat. Docemur enim eos, verē Apostolicos viros fuisse, Apostolorū in vitæ æternæ semita calcauisse vestigia, qui & in semet ipsis exhibuerunt & ostenderunt, quod in Apostolis suis Christus prædicat, summaque æternæ fœlicitatis remuneratione dignum iudicat, qui Christum Ipsum in humilitate secuti sunt, iustitiam sitiuerunt omnia reliquerunt, nulla temporarij boni cura affecti sunt, calamitatem vitæ huius, & filiorum Adæ inopiam desleuerunt, propter iustitiam persecuti sunt, in sola Christi ad credentes suos promissione futuræ vitæ confisi sunt. Vnde cum Christo exaltati nunc, gratia, iustitiâq; illuminati, satiati, vitam æternā possident. Hac ratione istud Euangeliū in Martyrū memorijs legimus, omnia etiā in ipsis, apertissimè vero in nostro Bonifacio considerare licet. Idq; meritò in eius laudibus primas tenet. Nimirum Christi imitatio, mens Apostolica, animus moresque Euangelio conformes. Licet enim aliàs multa in homine egregia consideramus atque admiramur, nisi tamen Euangelio conformia sint, nihil sunt. Inuenimus enim & Iudæos atque Gentes pro rectè factis prædicari. Sed quid profuit illis, cū Christū ne

Philip. 3.

Luc. 6.

quidem cognouerunt, nedum vitam suam ad illius doctrinæ normam accommodauerint & insituerint. Sic etiam inuenias qui longo ordine prosapia suam recensere norit, sed exiguo suo honore, quod degenerans eos non fit imitatus, in quorum præstantia gloriatur. Verum si quis iuxta Euangelij regulam vitam suam dirigit, & in eorum qui primi à Christo promissionem acceperunt, vestigijs hæret, hic laude dignus prædicabitur. Ita enim præcipientis Paulus vult. Estote, inquit imitatores mei, sicut & ego Christi. Addit autem, vt obseruemus eos, qui ita ambulant, sicut forma ab ipso præscripta docet, Et eiusmodi omnino hic noster Bonifacius fuit: Diligens Christi imitator: vera atque fructifera Apostolicæ successione plantatio. Vnde nemo miretur, hoc de eo, eiusque societate Euangelium legi, in quo Apostolos suos multiplici cōsolatione erigit, magnisq; promissionibus attollit: Beatos eos nec semel, sed quinque pronuncias licet in terris positi essent, imò grauissima cruce prementur. Age verò, Apostolis ipsam Euangelij hodierni lectionē primum fuisse dictam nouimus: sed eandē hic de D. Bonifacio in Ecclesia decantari audiuimus. Et quidem hoc meritò. Hoc restat, vt eam vitæ normam sequamur, qua ad participationē harū promissionum perducamur. Quæ enim nobis illinc vtilitas, quia Apostolos suos Christus, omnibus audientibus, beatos affirmat, id ipsum etiam de Bonifacio Ecclesia concinit, si nos ista refugimus, imò vix nobis sempiternum, nisi aliquando horū verborum participes fuerimus. Vbi enim pars nulla promissionū Christi est, certissima atq; æterna expectatur perditio. Iam verò partē in ijs habere non possumus, nisi ipsi Apostolorū vestigia calcauerimus, id quod Bonifacius studiosissimè fecit. Nō enim promissiones hæc omnium conciones sunt, sed tantummodo Christi Apostolorum, qui pauperes sunt spiritu, sitiūt atq; esuriūt iustitiā: peccata sua desunt patienter mundi odiū persecutio nemque sustinent. Proinde ita planè hac festiuitate vsurpandum est, ac si ipse nobis Bonifacius etiānum admonens diceret: Imitatores mei estote, sicut & ego Pauli atq; Apostolorum, ipsi autē Christi. Hæc, inquam, nobis ante omnia dicta existimemus. Neq; enim minus necessē nunc

se nunc est quā cum hæc Paulus Corinthijs, deinde etiā 1. Cor. 4.
alijs, Ephesijs nimirū scriberet. Vtrobique enim inuenit Phil. 3.
non imitatores Christi, sed inimicos crucis Christi, sua
quæretes tantū, ventrēque Deū suum putātes. Propterea
oportebat, vt cæteris eō fortius acclamaret. Quantū ve-
rō nostro hoc tempore ab Apostolorū vestigijs atq; imi-
tatione deflexerimus, facilius conqueri, quā dici potest.
Quare studiosius considerandi sunt quos proximē ad
Apostolorum formam exemplāq; accessisse colligimus.
Si enim cū sanctis in æterna fœlicitate participare volue-
rimus, eorū collegio coniungi in via necesse est. Et hæc
de D. Bonifacio eiusque socijs quantum ad Euangeliū,
in genere dicta sint. Nunc porrō quæ pijs præterea in
hoc festo cōsideranda sunt, quæramus. Principiō hic Mo-
guntia quis Bonifacius noster fuerit, multis enarrare su-
perfluum arbitror. Neque enim sine dedecore nostro
nos nescimus de eo, quæ totus Christianus orbis in nu-
merato habet. Sed omnes historiæ primus eum annume-
rant, qui Apostolicum verbi munus in Germania pro-
mouerunt, atque ea de eo referunt, vt nemo inueniatur
secundus, qui maiora in eo opere nobis præstiterit. Non
quod primus fuerit, qui initio Euangeliū Christi inter
Germanos disseminauerit, patresq; nostros ad fidem ad-
duxerit. Nā & ante eum Germania Euangelium recepit
tum etiam Moguntia aliquot pios Episcopos Marty-
res habuit, sed quod hi, alijsq; cum ipsis ædificarent, idip-
sum aut Arriani suis errobus in internē, aut hui Tyran-
nide sua externē depopulati erant, destruxerant, deleue-
rant. Has enim ambas calamitates Deus in Ecclesia simul
grāssari permisit, concessitque potestate sua vt longo
tēpore, vt omnia ferē in mortē duorum validissimorum
fluctuum aduersus sese insurgentium colliderent. totū-
que inundantes mundum Christianum orbem deuasta-
rent, Hui gladio, Arriani doctrinæ impuritate atque er-
rore, imō etiam ferro. Hi enim hæretici non minus ty-
rannicē, quā ipsi Hui alijsq; ante eos Tyranni, in
Catholicos & verē credentes persecutione, trucidatio-
neque defœuerunt. Id quod Ambrosius, Hilarius, & an-
te hos Athanasius, alijsq; innumeri experti sunt. In hoc
sanē tumultu Catholico piō exoptabilior Diocletia-
nus,

nus, quam Constantius, valens, Theodoricus alijq; hære-
siarchæ, fuisset: Optassetq; ingenuus quisque Christianus
ipsum magis Caiphā Episcopū habere, quā Auzentium
Mediolanensem, Eusebiū impiū Nicomedien-
sem, cæterosq; Arrianos Episcopos. His ergo ambobus
connixa grandine nimbis continuò ingrauescentibus, fa-
cile potest quæque fuerit calamitas considerari, nimirū
hoc sequebatur, vt nusquā pura doctrina, aut verus Dei
cultus reperiretur. Alij enim Germanorum planè in pri-
stinam idolatriam relabantur, alij verò in graues horre-
dosque errores reciderant, vt non minore Ecclesia ab
huiusmodi abominatione vindicaretur reformareturq;
ladore, quam esset ædificata. Imò facilius fuisset cum A-
postolis Ecclesiam ædificare, quā cum Bonifacio in-
staurare collapsam. Id quod hodie etiam vsu venit, vt mi-
nori labore Ethnicū at Turcam ad fidem conuertas, quā
seductum erroneūq; Christianum in verā regiæ viā se-
mitā reducas. Atq; hinc facile est videre, quid Germanis
maximè verò nobis Moguntinis præstiterit, & quæ illius
apud nos reputatio esse debeat. Petrus. Apostol⁹ monet,
vt si quis in Ecclesia loquitur: quasi sermones Dei loqua-
tur. Qui ministrat, tanquā ex virtute quā administrat De-
us. Paulus aliquāto clari⁹ nō solū doctrinā, verū etiam
exhortationē: nō solū fundamentū ponendū esse, sed
& superædificandum: nō modo plantandū, sed & irrigan-
dū esse. Tū à Deo nō modò varia dona, verū etiam multa
officiorum genera dedisse affirmat, quæ & in ea quā ad
Ephe. 4. Ephesios scripsit Epistola enumerat. Sed ipsa etiam experi-
entia docet sine inrogatione, & imprimis sine Dei incre-
Psal. 126. mento inanē plantationē esse omnem. Sic ædificare nihil
est, nisi quod ædificatum est, fertū tectūq; seruetur, ip-
seque Deus Architectus fuerit. Sic cæterarū rerū nulla
tam firma dispositio, quā sine quotidiana instauratione
nō mutetur, & ad interitū appropinquet. Id quod exem-
plis, nō modò experientia, verū etiam scripturæ demon-
strari potest. Moses eò populum suum induxerat, vt dice-
rent: Loquere tu nobis, & audiemus: Quæcūq; præce-
perit nobis Dominus, faciemus. At postea cum solum-
Exod. 32. modo quadraginta ab eo esset diebus, planè cōtrarium
1. Par. 29. in eo videre erat, David & Salomon omni diligentia tē-
plum,

plum, & in tēplo Dei cultum instituerant, sed defuncto demū Salomone maxima pars populi à tēplo simul atq; cultu Dei deficiebāt, imò ipse Salomō primā eruptionē maximū damnū inferēs, ferit. Elias ingēti labore populum ad verū Dei cultū reduxerat, sed mox Achab & Isebel quadringētis Prophetis suis rursus seduxit. Ezechias Rex pius maximo studio indefessaq; opera abominationem idolatriæ eradicauit, vtrosq; veri Dei honores instituit: sed mortuo patre Manasse filius oīa inuertit. Idem Iosia euenit. Tam firmum enim nihil instituit, quin mox ab impijs suis infirmaretur filijs. Reuerso Israele è Babylone, nihil primi illi Duces ita pium ac pulchrum instituerāt, quin Esdras veniēs multa emendāda inuenerit. Tū nec ipse Esdras tā cōuenienti ordine disposuerat oīa, vt sequēs Nehemias nihil mutandū inuenerit. Ethic perpetuus Ecclesiæ cursus est. Propterea nō illi tantū requirūtur, qui fundamēta locēt, verum etiā qui exhortētur, & extruat, extructaq; solida cōseruent. Apostoli fundamēta posuerūt, teste Paulo, atq; plantauerūt, Bonifacius atq; alij extructa sarta cōseruarunt, plātata rigarunt. Quorū hi quoq; tam suā apud Deū mercedē recepturi, quā illi priores. Quemadmodū & Camillus, qui caprā & conflagratā à Gallis vrbē restituit, instaurauitq; ne, non minus cōditor vrbis dictus est, quā primus eius cōditor Romulus. Sic nobis parē maiestatem habet, quod per Christum nos refecit Deus, & quod per eundem fecit, imò verò maiorem. Sic Munitius, Romanus equitum Magister, non eū solū patrem appellauit, quo esset genitus, sed etiam Fabiū dictorem à quo cum suis conseruatus esset, & qui morte liberasset. Sic in Sacris scripturis non minore laude dignus censetur Dauid, qui in veram religionem perduxit populum, quā Iosue, qui in promissā terrā induxit. Sic Esdras qui legem à Chaldæis exustā & dissipatā restituit, parem cum Mose gratiam habuit, qui primus eam dedit. Sic denique Zorobabel qui templum instaurauit non minus prædicatur, quā Salomon, qui primus extruxit. Cum ergo Bonifacium Germaniam in iustum ordinem reduxisse constat, meritò eam apud nos auctoritatem obtinet, quā qui primi nobis Euangelium prædicauerunt,

3. Reg. 7.

3. Reg. 11.

3. Reg. 18.

4. Reg. 18

4. Reg. 21

4. Reg. 22

4. Re. 24.

1. Efr. 3.

1. Efr. 9.

Nehe. 13.

1. Cor. 3.

Tit. Liui.

3. Reg. 11.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

3. Reg. 18.

- runt. Nam pari id impensa fecit cum illis, nō minus eam ob causam vitam amittens, quam illi. Idq; hic in Bonifacio considerandum maximè est: nimirum quòd desertam deformatamq; Ecclesiam inuenerit, reformatā posteris tradiderit. Atq; vtinam plures eius generis Bonifacios haberemus, qui huc suam impenderent operam, vt emendatam Ecclesiam posteritati traderent. Deformem quidem inueniunt omnes, sed magna pars talem etiam successoribus suis tradit, ne quid grauius dicam. Sed eiusmodi quicunq; illi sint, eāue cum animorū alacritate, qua Bonifacius hinc migraturi sint, ipsi viderint. Sanè Augustus Ethnicus summam sibi laudem putabat, quod verè dicere posset: Lateritiam iuueni, Auream relinquo. Alij Augusto succedentes auream inuenerūt sed Lateritiam reliquerunt. Eadem ratio Ecclesiæ est. Alij eam extruxerūt, nobisq; ornatam reliquerūt: nobis videndum erit, qualem relinquamus posteris. Bonifacium desolatam in Germania inuenisse Ecclesiam, eamq; repurgatam reliquisse verè dici potest. Et huc omnes vires suas impendit, nullis nec laboribus nec sumptibus parcens. Sed quid eum vt hæc faceret commouit, aut quem huius rei finem proposuit? An honorem, humanamq; auram? Minime. Mundus enim iniquam ipsi retulit. Dei gloriam, animarumq; salutem quæsiuit. Hoc illi fundamentum erat, quod in Iob scriptū legerat: **Iob. 18.** Timor Domini ipsa est Sapientia & recedere à malo, intelligentia. Et quod Isaïas ait: **Isaï. 33.** Diuitiæ salutis, Sapientia & scientia: timor Domini ipse est thesaurus eius. Hoc, inquam, fundamentum propositum erat, hic thesaurus & summa possessio Scientia, Sapientia, & Timor Domini. Et hæc in vita illius splendent. Quid enim vera sapientia nisi Dei per fidem agnitio? Id quod Ieremias testatur cum ait: Non gloriatur sapiens in sapientia sua, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur diues in diuitijs suis: sed in hoc gloriatur qui gloriatur, **Lucæ. 10.** scire & nosse me. Hoc modo Apostolos suos Christus beatos pronunciat, quod ipsi viderint & audierint, multis desiderata: **Ioan. 17.** Quin Deum cognoscere & quem misit Deus Iesum Christum, vitam æternam dixit? **Psal. 25.** Quæris qua ratione agnoscatur Deus? Id Dauid suo exēplo docebit.

cebit. Misericordia tua Domine ante oculos meos est, & complacui in veritate tua. Ecce hæc vera sapiëntia est: videre, nosse, credere sine vlla hæsitazione, esse Deum in factis misericordem, & in verbis verum. Et hæc duo misericordiam, & veritatem Dauid sæpe coniungit. Sed Psal. 144.

quia cum ratione loquatur, attende? Non dicit. Scio, aut credo quia misericors es. Hoc enim nemo non dicere potest: sed, misericordia tua ante oculos meos est. Tum nec ait: Scio, quia verax es: sed, cõplacui in veritate tua. Id verò dicere non est cuiuslibet. Vera igitur piorũ hæc est sapientia & hac contenti viuunt: verbum Dei atque gratiam habere, & misericordẽ veracemq; Deũ Agnoscere. Et quid Bonifacius coram Mundo nisi Dei misericordiam, & veritatem prædicauit? Quemadmodũ & Paulus ait, Corinthijs, se nihil præter Christum, & hunc 1. Cor. 2.

crucifixum prædicasse. Verũ hæc duo nullius, aut certẽ exiguæ autoritatis sunt corã Mũdo, cui nõ iam sapiëntia, sed stultitia est, cũ sola Dei misericordia, & veritas prædicatur, & quod nostra causa Christus crucifixus sit, affirmatur. Verẽ tamen vnica atq; summa sapiëntia est. Vbi enim, de Dei misericordia nihil sciẽtes, permanere peccatores poterimus? Quis nobis locus relictus erit? Si iniquitates obseruaueris Domine, inquit Dauid, Domine Psal. 129.

ne quis sustinebit? Tum quæ spes nobis relictã esset, si & iustitia Dei nobis esset incognita? Infeliciores nos omnibus essemus mortalibus, si in hac vita spei nostræ finẽ ponerimus, hic omnia relinquentibus, nulla futuri spes superesset. Tum etiam si non Christus pro nobis mortuus esset, quàm adhuc in peccatis volutaremur? Proinde Mũdum de eiusmodi rebus loqui, pro sua cognitione, permittamus. Nobis hæc summa erit Sapiëntia: nosse Deum, qui faciat misericordiam, iudicium, & iustitiã. Et hoc primum, quod in Bonifacio consideramus ac discimus. Alterum scientia est, siue, vt Iob ait: Intelligẽtia. Et hæc nil aliud est, quàm nosse quomodo placẽdum sit Bar. 4.

Deo. Beati sumus Israël, inquit Baruch, quoniam quæ Deo placent, manifesta sunt nobis. Et Paulus ait: Gratias ago Deo meo pro omnibus vobis, quia diuites facti estis in illo, in omni verbo & in omni sciẽtia. Et: Hęc est voluntas Dei, sanctificatio vestra, quemadmodũ accepistis 1. Cor. 1.

à nobis quomodo oporteat nos ambulare & placere Deo. Hæc vera & genuina illa scientia est, cui pijs omnibus studendum est. In hac ergo & bonifacius sese exercitauit, illo planè zelo, vt rectè cum Dauid dicere poterit. Non fedi cū concilio vanitatis, & cū iniqua gerentibus nō introibo. Odiui Ecclesiam malignantiū, & cū impijs nō sededo. Lauabo inter innocētes manus meas, & circumdabo altare tuum Domine. Vt audiam vocem laudis tuæ, & enarrem vniuersa mirabilia tua. Hæc præcipua diuinæ huius sunt sciētiae. Qui Deo placere vult, in concilio vanitatis non sedeat, cor suum non apponat vanitati, multoq̃ue minus malitiæ, iniquitati, & impietati, quemadmodum & Ioseph dicitur non consentisse in necem Christi. Deinde qui Deo placere vult, cum iniqua gerentibus non ambulet. Pedes enim eorum veloces ad effundendum sanguinem, bene agere nesciūt. Viam pacis ignorant, non est timor Dei ante eos. Tertio qui Deo placere vult, Ecclesiam malignantium odio habeat, hoc est, non ipse sequetur eos, sed corripiet, vt Ioannes, Propheta, & ipse etiā Christus fecit. Quarto etiam manus suas inter innocentes lauabit, hoc est, bonis ac pijs applicabit se, quemadmodum Moses olim in Aegypto se Israël applicauit, in extrema licet tribulatione positus esset, ipse verò omnis generis voluptatibus Regiæ aulæ frui posset. Magis elegit affligi cum populo Dei, vt Paulus etiam testatur, quā temporalis peccati habere iucunditatem, maiores diuitias æstimās thesauro Aegyptiorum improprium Christi. Et hoc est inter innocentes lauare manus. Quinto qui Deo placere vult, illius incumbat cultui, vt Dauid ait: Circumdabo altare tuum Domine. Sic olim Daniel cum Collegis suis fecere. Sic Iosias Rex pius, cum adhuc puer esset, coepit quærere Deum. Bonum enim est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sexto qui Deo placere vult, Dei verbum audiat, vt Dauid ait: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Et Dominus ipse? Audi Psal. 80. Israël, loquar ego. Ego sum Dominus Deus tuus. Et: si me audieris, non erit in te Deus recens, neque adorabis Deum alienum. Hoc, beneplacitū est Deo: & nolle suos auerire, vbiq; & semper conqueritur, Septimò etiā, enarrare

Phil. 25.

Psal. 13.

Exo. 12.

Hebr. 11.

2. Par. 34.

Thre. 3.

Psal. 84.

Psal. 49.

Psal. 80.

rare mirabilia eius Deo placet. Laus enim gratiarum actio requiritur. Et denique vt diligamus decorem domus eius, hoc est, Ecclesię commodis & reparationi seruiamus. Omnium horum Bonifacius non modò discipulus, sed & doctör fuit. Id quod vita illius perhibet. Malorum conuersatione se exhibuit, bonis coniunxit. Mundum fugit, in Ecclesiam refugit, in cultu Dei se exercuit, Ecclesiam restituit, & ita restituit, vt cū Apostolo dicere nõ immeritò potuerit. Bonum certamē certauit, 2. Tim. 4. cursum consummaui, fidē seruaui. Ecce igitur non iam Iob & Isaias solos, sed & Bonifacium cū illis maximas suas diuitias duxisse: nosse Deū, placere Deo, Deumq; timere. Hoc enim vterq; addit, & ita sit oportet, vt non modò Deum agnoscamus, illiq; seruiamus, sed & iudicia illius timeamus. Non perdas Dñe, inquit Dauid cū impijs animam meam. Hęc sunt, in quib. se Bonifacius hic exercuit, quæque alios docuit. Hoc restat, vt ipsum sequamur. Vt enim plurima tēporanea consequamur, si tamen spiritualibus bonis deficiamus, nihil sunt, præter veram sapientiam, verum intellectum, verumque Dei timorem: cætera omnia vana sunt. Gratia Dei nobiscum, Amen.

S E R M O Q V A R T V S.

*Bonifacium cum Ezechia Rege
comparat.*

CVi rei præsens hæc festiuitas instituta, & quomodo a nobis celebranda sit, longo sermone apud nos Maguntinos docere, meritò videtur superfluum. Ita enim oibus in his partibus positis, Bonifacius notus, tam celebre & honoratum illius nomē erit, vt memoriam & exemplum eius non solum ipsi perpetuò ob oculos habeamus, verumetiam exteris oibus pleno ore prædicemus, quod peregrinationis suæ tēpore in his terris nulli tā propinquus factus est, atq; nobis, nostrisq; patribus. Ipse quidē a nobis cognomē sortitus est, vt in oibus historijs, Chronicis, & annalibus, Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus dicatur. Hoc illi a nobis cognomen est: sed vtiā nos quoq; suum adepti essemus nomen, quo oēs Bonifacij, bonā faciem, hoc est, bonū piæ vitæ apud oēs testimonium haberemus bonum, siue beneficientes.

- cientes. Id quod Etymologia nominis bonifacij vult, vt aut bonæ faciei, aut bona facientes simus. Quorū vtrūque Christiani hominis est. Quisquis enim talis bonifacius nō est, ingenuus Christianus nō est, cuiuscūq; alioqui nominis, cōditionis, dignitatis sit. In Matthæo enim ca de re Christus ad Apostolos, eorumq; successores ita loquitur: Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrū qui in cœlis est. Et Petrus post Magistrum suum in hæc verba scribit: Conuersationē vestram inter gentes habentes bonam, vt in eo quod detrectant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerātes, glorificent Deum in die visitationis. Et deinde: Nemo vestrum patiatur quasi homicida aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. Si aut vt Christianus: non erubescat, glorificet autem Deum. Et Paulus: Fornicatio & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis sicut decet sanctos: aut turpitudine, aut stultiloquium, aut scurrilitas, quæ ad rem non pertinent. Ecce omnium hoc esse piē Christianorum vt sint bonifacij, benē agant, vt sint quemadmodum facie, ita etiam facto boni. Nam & Euangelium hoc validissimē requirit, vt simus bona facientes: Vnde Christus ait: Omnem palmitē qui fert fructum purgabit eum pater agricola, vt fructum vberiorē adferat: & omnem palmitem in me nō ferentē fructum, tollit eum, & in ignem mittent & ardet. Qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum. Si quis in me non manserit, mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligent eum, & in ignē mittent, & ardet. Quin in hanc ipsam sententiam Christus totā hanc parabolam de vite, palmitibus & agricola proposuit. Cur plantatur vitis? Vt ferat palmites, vt grandescat, & germinet. Et cur fouentur palmites, nisi vt fructificent? Neque enim aliis eorum vsus est, nec quid valēt nisi vt in ignē mittantur. Et quod operosi agricolæ in vinea officium est? Vt nutriat vitam, purgat palmites, putet sarmenta, fertilis muniat, vt fructum vberiorē adferant. Tota hæc parabola huc facit, vt bonifacij simus. Christus vitis vera est, qui ideo à Deo patre in Christianæ Ecclesiæ agrum plantatus est, vt multos germinaret palmites, vt ipse primogenitus sit in

in multis fratribus. Nos palmites. Propterea in baptismo per fidem, viū fructiferā complantati sumus, ut ipsius virtute & humore, fructum afferamus: ideo Christo capiti nostro incorporati sumus, ut in ipso spiritum gratiamq; haurientes, Dei in omnibus impleamus voluntatem. Et hic verus Agricola est, qui erga vitē eiusq; palmites, hoc est, Christū ac credentes afficitur, sua custodia tegit, doctrina circūfodit, cordiū interiora soluit, beneficijs stercorat, calore amoris sui accēdit, spiritu suo irrorat cœlitus, redundantia inutiliaque aduersitate ac cruce amputat, nihil quod ad fructificationem palmitū facere videtur intermittit. Hic finis omnium quæ operatur Deus. Fructū querit, nō folia tantū: Bonifacios vult, nō ociosos: tales omnino quibus nomē Christiani frustra non sit inditū, qui gratiā Dei in vacuū non receperint. Cuius in Bonifacio nostro exēplum propositū est. Hic enim verā nominis huius virtutē in se ipso expressit, bonam faciem, honorādum nomen apud omnes obtinuit, bona nunquam non fecit. Propterea quod exordio huius sermonis, idem hic repeto: Vtinam eius nomē virtutemq; ab ipso ceu hæreditatem capiētes nostra faceremus. Sic enim huic festo satisfactū esset, sic genuini filij atq; imitatores tanti essemus patris: Sic ille in nobis coram Deo gloriari, nosq; in ipso coram mūdo possemus non erubescere. Sed hic labor, hoc opus: hoc ipsum est, quod cōquerimur. Bonifacium prædicamus, malefacij ipsi manemus. Nomen nouimus, ab opere lōgē absūmus: Hōc ergo est, quod considerandum est hodie, quomodo vita morēsque nostri cum Bonifacij exemplo conueniant. Nihil hoc factō huic tempori nobisque conuenientius. Sanē Regum liber speculum quoddam offert, in quo nō modo ipsū Bonifacium, verum nōs quoq; veluti expressā imagine contemplari licebit. Sit ante oculos Rex Ezechias, & pulchrē Bonifacium depictū suis coloribus agnosces. Huic filiū adde Manassen, & nos nostraque omnia coram videbis. Id ita esse, paucis ex eadem historia ostendamus. Principiō nemo nostrum, quibus S. scriptura legitur ignorat, Ecclesiæ, inter omnes Reges Ierusalem post David celeberrimum nomen fuisse, eorumq; de numero, de quibus

Rom. 8.

Q

quibus

quibus Iesus Syrach loquitur. Laudemus viros gloriosos, & parètes nostros in generatione sua. Et pòst de Ezechia priuatim loquens, ait: Fecit Ezechias quod placuit Deo, & fortiter iuit in via Dauid patris sui, quam illi mandauit Iſaias Propheta magnus & fidelis in conspectu Dei. Hoc nomen, hæc laus Ezechie, etiam defuncti. Aliorum quidem Regum aut nulla aut plena decoris fit mentio: huius verò vt sempiterna, ita est & honorifica memoria. Nam & nobis credentibus nomen eius honorabile est, eritque semper. Et qua ratione cum nominis honorem consecutus est diligentia & studio piteatis, vt instauraret cultus diuinos, seductasque gentes reduceret laborauit. Hoc ipso æternum nomen adeptus est Rex pijsſimus. Vnde suam laudem in sacris scripturis non minus prædicamus, quàm Moſi, qui primus populum in mandatorum Dei viam adduxit, aut Dauidis, qui cultus Dei pulcherrimo ordine instituit: aut etiam Salomonis, qui primus templum fundauit. Non minor est virtus, quàm querere, parta tueri. Tum maioris forte industriæ erit atque laboris collapsam instaurare domum, quàm nouam extruere. Moſes, Dauid, & Salomon extruxerāt. Ezechias ruinosæ domus damna resarciuit atque in integritatem restituit. Bonifacium plures hic Moguntie & præcesserunt & sequuti sunt Episcopi, quorum nemo recordatur: in obliuionem coram mûdo, & forte coram ipso etiam Deo, descenderunt. At Bonifacij gloriosum est nomen, cum apud Deum, tum apud homines, quod ipsum etiam dum res Christiana stat, conseruabit. Et qua hunc titulum via consecutus est? In promptu responsio est. Per amorem pietatis, per studium purgandę Ecclesie, & restituendę pietatis. Nò ille eorum in numero est, per quos Ecclesiam suâ Christus primùm ædificauit, tum nec primus Euangelium hic aut alicubi prædicauit. Non Moſes, non Dauid, non Salomon aliquis est, sed nec Apostolus, at verè Ezechias, eorumque aliquis est, qui post Apostolos habentem Ecclesiam in pristinum statum restituerunt. Vnde etiam hac parte, ceteris paribus, Apostolis confertur, Germanorumque dicitur Apostolus, haud alia ratione, quàm Romani olim Camillū suum, qui urbem à Gallis captā cōſagratamque resti-

reſti-

restituit instaurauitque, Romulo conditori vr̄bis, con-
ferentes. Alterum conditorem, vr̄bis inscripserunt. Et
quemadmodū hodie etiā, alterū Achillem, fortē quem-
que: alterum Herculem, indefessi magniq; laboris ho-
minem: alterum Eliam, grauem reprehēsores dicimus.
Hac ratione Bonifacius alter Paulus, verus Apostolus,
pro Euangelij prædicandi, Ecclesiæ instaurandæ, & à
peccatis soluendis, animabus studio, ac seruiore dicitur.
Quid pulchrius de ipso dici posset? Quid in Ecclesiā
Apostolico munere matus? Quid hoc nomine cele-
brius? Hec quibus cordi est immortalitas, qui sui in mū-
dō nominis perpetua venantur gloriam, sedulō cogitēt.
Alius domos extruit magnificas, alius marmoreas ære-
asque columnas sua imagine cœlatas erigit, alius in oēs
Basilicas arma, nomenq; suū importat, depingit, affi-
git. Alius denique nouum quid molitur, sæpe etiā
parū nomini suo digna perpetratur. Inuenias etiam qui
flagitijs partam memoriā post se relinquunt. Vt He-
rostratus, qui non aliam ob causā Dranæ templum, Herostra-
tus.
quod Ephesi celeberrimum erat, igni succensum con-
flagrauit, quā v̄t Herostratū hoc perpetrasse, posterita-
tas commemorare posset. Sed hæc omitto, ac de his tan-
tū loquor, qui præclare gestis nominis perpetuitatem
quærent. Nulla sanē hac consequendi via compendio-
rior est, præter Dei timorem. Non ædificia magnificē
extructa, non cum casside clipeus, non admirandæ flam-
mæque pyramides, non columnæ, non imagines, idque
genus alia memoriā quidem seruant, verū non sem-
per laudem adferunt. Videas enim non pauciores qui
ista conspuant, quā qui admirentur. Pietas ad omnia
vtilis. In memoriā æterna, inquit Dauid, erunt iusti. Psal. 111.
Memoria iustorum immortalis est, teste Salomone: con- Sapien. 4
demnatq; iustus mortuus viuos impios. Et ipse Domi- 1. Reg. 2.
nus, qui honorificauerit me, inquit, glorificabo eum.
Hæc prima, inquam, & compediofior, & certior via no-
minis immortalitatem, laudem memoriāque conse-
quendi cum apud Deum, tum apud homines. Exēplo sit
Bonifacius, quē Deus gratijs donisq; suis, miraculis in
vita ac morte clarū fecit, honorificat etiānum, & in sem-
piterno suo regnō magnificabit. Et quid hoc? Nimirum
Q 2 & ipse

1. Tim. 4.

Psal. 111.

Sapien. 4

1. Reg. 2.

Matt. 25.

Isaïe. 1.

& ipse Deum in vita sua honorificauit per omnia, eiusque gloriam quæsiuit. Sed & hodie oēs summi pontifices, Episcopi, Prælati: imò oēs Cæsares, Reges, Principes, celebrius nomen sibi non cōparabunt, quàm si Bonifacium sequantur. Certè non minus virgēti id causā quàm olim Bonifacius, præstiterint. Sed (dolor) nemo hæc cogitat. Vnde fit vt veluti nunquā fuissemus, pereamus: & postquam satis diu pompose vixerimus, memoriam nostram cum sonitu perdimus, sepe præter turpitudinis factorem posteritati nihil relinquentes. Sed nō hæc Bonifacio doctore didicimus. Est enim ille eorum non infimus ē numero, qui concessæ à Deo gratiæ talentum, minimè in terram desolatum abscondunt, sed nummularijs commisse, multum lucrantur. Quare futuro iudicio iusti Iudicis vocem audiet dicentis: Euge serue bone & fidelis, qui in pauca fuisti fidelis, super multa te constituam. Intra in gaudium Domini tui. Sed & bonum cum Paulo certamen certauit, cursum consummauit: propterea etiam coronam Iustitiæ accepit, eandemque perfectiorem in Resurrectionem mortuorum consecuturus. Hoc modo Bonifacius Ezechie Regi confertur. Quanto bono autem, qui ipsum secuti sunt, ipsius vestigijs vsque ad hæc nostra tempora inhæssissent. Sed clare ostenderunt non omnes esse Ezechias aut Bonifacios, qui eorum in locum successerunt. Non omnes boni filij, pijs progeniti parentibus. Manasses enim patris sui affectum ac spiritum minimè secutus est. Quod enim restituerat ille, hic demolitus est: quod instaurarat pater, destruxit filius: eò res populi cōegit, vt Ierusalem sancta alioqui ciuitas regis agni, deterior omni paganissimo redderetur. Hoc Manasse egregium facinus. Hæc optata filiorum, scilicet, Ezechie successio: & hoc, de quo suprà dictum est, speculum, in quo omnes nos contemplari licebit. O impie Bonifacium secutos. Quā longe à pij exemplo Patris defleximus. Quæ deformata facies Ecclesiæ, præ illo quo Bonifacius vixit tempore. Quomodo facta est meretrix, ciuitas fidelis? Argentum versum est in scoriam. Quicquid pius instaurauit Bonifacius, successores mali non solum collabi permiserunt, verum ipsi quoque corripuerunt. Non minus

minus incommodarunt, quàm ille commodauit Ecclesie, eademque cum Bonifacii, tum Ezechie filiorum iniquitas. Et qui illi sunt filij? Nos, nos, inquam, filij degeneres. Sed quod dixi, nos, eo modo intelligi volo, quo Daniel olim locutus est, cum ait: Tibi Domine Iustitia, nobis autem confusio faciei. Nobis, inquit, Regibus nostris, Principibus nostris, & patribus nostris qui peccauerunt. Nobis, sicut est hodie viro Iuda & habitatoribus Ierusalem & omni Israël, ijs qui propè sunt, & ijs qui procul in vniuersis terris sunt. Hoc modo igitur etiamnum, Nos, quod dixi intelligo, omnes enim in causa sumus, tam exiguum superesse boni ab Bonifacio plantati: tam multa mala quibus maximè repugnauit, inueniri & vbiq; obuia esse. Non est quod alius in alium culpam torqueamus. Prophetæ somniant mendacium, sacerdotes applaudunt manibus, & populus diligit talia, filij colligunt ligna, & patres succendunt ignè, & mulieres conspergunt adipem, quasi dicat. Omnes ad introducendam idolatriam commodarunt, nemine excepto: id quod aliàs tempore verò dixisse me memini: Nimirum somnolentos & negligentes Ecclesie ministros vehementer in culpa esse, tanti in Ecclesia tumultus. Addidi autem nos etiam non minimà tanti incendij faciem porrexisse. Licet enim pastores sepè habeamus pios, acquiescere tamen his nolumus. Discedimus quo sua quenq; fert opinio. Sequi recusamus, ipsos nos in luporum ora deuorandos ingerimus. In propria perditione exultamus: rectè monentes abominamur: Animarum nostrarum salutem quærentes, refugimus: quod commodare potest, conteminimus: quod obesse, toto peccatore amplectimur, tenebræ nobis lux sunt, & cōtrā. Ecce hoc modo Manasse omnibus nobis inuenitur conditio. Ezechias atque bonifacius patres pii succubuerunt. non est qui hos respiciat, qui sequi velit, nemo: omnes eorum refugiant horrentq; exemplum. Sed quis tantæ peruersitatis erit exitus? Quis extremum finem obtinebit? Ezechias an verò Manasses? bonifacius an nos? Verum Ezechie memoria atque laus vltra his mille annis in Ecclesia perdurauit, bonifacii verò octingentis annis celebre nomen fuit. Sed de Manasse eiusque as-

Danic. 9.

Iere. 1.

Iere. 7.

fecit, dictum est, dixisse Dominum: Quia fecit Manasses rex Iuda abominationes istas pessimas: ecce ego inducam mala super Ierusalem & Iudam. Nimirum degenerantibus hæc dicta erant filijs, quæ postea etiam completa sunt in eis. Et nobis hæc dicta putemus: ut qui in multis Manasse similes sumus, ne cetera omnis generis pietatis exempla in Bonifacio nostro habemus, quæ ille in Ezechia patre. Sed, inquis, quæ ratione confiteri poterit, ut interminatam iram liceat effugere, quandoquidem peccati demerita culpa minimè negari potest. Respon. Duo adhuc media quibus periculum potest evitari, restant, quorum alterum est pœnitentia præteritorum criminum: alterum vitæ emendatio in futurum. Hæc ipsa duo ipsum etiam Manassen, pro delictis suis in Babylonem deductum liberarunt. Qui postquam coangustatus est, inquit scriptura, oravit Dominum & egit pœnitentiam valde coram Deo. Et exaudivit eum Dominus, & reduxit in Ierusalem in regnum suum. Hæc sanè etiamnum iuvare possent media: & aut vitandum ijs, aut certissimè pœnæ periculum expectandum est. Necessè omnino est pœnitentia, ut commissorum pœniteat, hoc est, quod vocationi nostræ tam non responderimus nec cogitauerimus, gloriam Dei non quaesierimus, pia patrum exempla amplexi non fuerimus, salutiferas admonitiones non susceperimus, sed contrario modo repugnauerimus, doleat. Hæc pœnitentia necessaria est, neque enim excusari potest, quod deliquimus.

Omnes aberrauimus, simul inutiles facti sumus. Cōregi non potest, neque enim desinet suo nos premere DEVS iudicio, donec fateamur dicentes: Nos peccauimus. Sed & emendatio in posterum requiritur. Tum enim vera pœnitentia est, ubi emendatio sequitur. Neque enim commissorum tantum pœnitentiam egit Manasses, sed & domum rediens, aras, locosque quos fecerit abstulit eiecique. Quæ pia erant, & se iubente interdicta, restituit, & quemadmodum plebem impio scandalizauerat exemplo, imò viâ idolatriam pertraxerat, ita etiam parique grauitate ad pietatem reduxit. Hæc enim vera & iusta emendatio erat, quæ & in nobis requiritur. Multa & inutilis succreuit Zizania.

Pluri-

Plurimùm pietatis cecidit, quod erigendum est, & hic omnes tantæ rei promouendæ adiuueto esse possemus. Principes & Magistratus ordinâdo & præcedendo, Predicatores & pastores admonendo suoque exemplo, populus audiendo & sequendo. Sed : hodie denuo decreta Synodi euulgata sunt, plurimarum speranda emendatio rerum est, maximè cum adeo Spiritus sancti festum in foribus est, qui & ipse suam quæsitus & exoratus non denegabit gratiam. Hæc igitur hic in D. Bonifacio consideremus & cogitemus. Gratia Dei nobiscum, Amen.

SERMO QVINTVS.

Confertur Bonifacius Regi Iehu.

Superioribus annis dixisse me memini qua ratione Euangelium hoc ac festa dies Bonifacii nostri sanctorumq; sociorum eius conueniat, nec cuiquâ nostrum vitas ipsorum legenti id secû considerare difficile erit. Per pauperië enim ac famem, per lachrymas ac gemitus, per afflictiones atq; crucè Christum secuti sunt, vnde beati prædicantur in terris, beati cum Christo in regno suo satiati bonis Dei, æterna felicitate refecti, & deniq; secûdùm huius Euangelij promissionē summæ mercedis retributione remunerati sunt. Id q; aliàs fusiùs pertractauit, nec est, quod vel rectius vel melius in sancto rum festi fecerimus, quâ si cogitauerimus ostēderimus, quæ, quæ via ipsorû vita, doctrina ac mors Euangelio cōueniat. Id quod vnû verâ credentibus pietatē cōfert, rectissimaq; futuræ beatitudinis vitæ consequendæ via est. Sed & nunc aliæ, quæ me mouent, causæ sunt, vt porro aliquid de hac festiuitate ac Bonifacio patrono nostro disserâ, eaq; ita se ad manû afferût, ita vt vix sciâ qua ratione meliore his de rebus loqui incipiam. Quæris quæ eiusmodi sint? Superiore Pêtecosten festo cû de spiritus sancti missione sermonē habebam, cum animorum nostrorum lætitiâ, cum gratiarum etiam actione, quomodo per Apostolos suos Deus Ecclesiam Christianam in hoc mundo plantauerit, ordinaueritq; , nō modò varijs donis spiritualib⁹, verumetiâ igneis linguis spiritu sancto dato, in memoriam reuocauimus. Illud ipsum etiam

Psal. 31.

diuinæ bonitatis factum olim prædixisse Psalmistâ Dauid audiuius. Eiusmodi planè illud factum est, vt meritò eius gratia lætemur, Deoque per omnem vitâ nostrâ gratias referamus. Sed quid restat, nisi vt Deus, qui per Apostolos Ecclesiam edificauit, eandem per horum successores factam testamq; conseruet: vt quod per Apostolos plantatū est per hos irrigatur, nec marcescat, nepe qui rorem dedit, etiam feruorem pluuiam concedat hoc ipsum inquam restat. Quid enim veterum prodest edificatio, nisi per successores quod edificatum est factum conseruetur? Quid Hortulanum plātasse iuuat, nisi & irrigauerit sedulo? Optimus paterfamilias Deus est, qui quod per Apostolos plantauit, per alios irrigauit: quod edificauit per illos, per hos conseruauit. Ego plantaui, inquit Paulus, Apollo rigauit, Deus incrementum dedit. Deus virtutem subministrat, vt vtrique cooperatur, qui & vtrunque in ministerium suum instituit. Alius quidem seminat, & Christus ipse ait: Ego misi vos metere, quod vos non laborastis. Alij laborauerunt, & vos in labores eorum introistis. Si ergo gratiæ Dei est, quod in nobis structuram suam Deus incepit, erit etiam gratiæ, quod eandem in nobis ipsis factam testamq; conseruat. Si domum Dei est, à Deo primum spiritum verbumque ad Ecclesiæ plantationem datam esse, erit & eiusdem donum quod eundem spiritum idemque verbum continuò vsque ad nos longo ordine. dedit ad rigandum Ecclesiam. Qua enim ratione noua illa Ecclesiæ plātatio in tanto Tyrannorum, hæreticorumque per Satanam motorum æstu atque feruore, manere, ore dicam adolefcere, nisi cōtinuò per spiritum verbumque suum irrorante Deo potuisset? Si ergo magnificentiam suam Deus hoc ipso ostendit, quod ciuitatem suam per Apostolos fundauit: meritò etiam magnificentiæ laudem apud omnes obtinet, quod eandem Ecclesiam ciuitatem suam, post Apostolos aliorum mentibus ad hoc excitatis factam testamq; seruat. Huic sanè rei præsens festus dies seruit, quod Bonifacius noster horum posteriorum in numero habetur. Non enim ex illis est, qui initio plantandæ edificandæque Ecclesiæ incubuerunt: sed his, inquam, annumeratur per quos plantatam edificatamq;

1. Cor. 3.

Ioan. 4.

E c-

E c-

Ecclesiam suam Deus, maximè apud nos conseruauit. Idque nemo facile negauerit. Plures sanè Germania habuit, quorum doctrina vitaque Deus per Apostolos plantatam fidem conseruauit, promouitque, sed omnes inter Bonifacius hic noster facile principem locum obtinuit: quare etiam exteris nationibus Germanorum dicitur Apostolus. Quod enim alij priuatis quibusdà in locis, hoc ipse in vniuersa Germania præstitit, omnes ad Deum perducere studuit, à quo studio dum homines peccatores restare intelligit, non destitit, haud aliter erga omnes, quàm pater erga unicū ex se natum filium, affectus: vnde verè cū Paulo dicere potuit: Plus omnibus laborauit. Et qua ratione in nobis venerandi nominis immortalitate non obtinebit, qui tanta nobis, patribusq; nostris præstitit: Quur in nobis non gratulabimur, per què nobis Dominus tanta exhibuit? Aut cur in hoc ipso Deū non magnificabimus, quod Bonifacij opera, veluti domi nata religione summe bonum intra parietes agnouimus? Hoc nepe est, quod Dauid olim decantauit: Deus in domibus cognoscetur. Neq; enim minima ciuitatis Dei pars Germania est. Quod enim & quàm præclara in ea palatia, quot populosæ congregationes credentis populi, quibus Deus cognitus est olim atq; etiamnum cognoscitur? Et hæc ipsa Bonifacius noster sarta testaq; cōseruauit, instaurauit alia, in pristinum statum reduxit multa. Ecce quomodo ex hoc ipso Psalmo festam hanc diem, ipsamque Bonifacij memoriam celebrem agere licebit. Sed Psalmum prætereo, eiusque explicationem in crastinum sermonem differo: & quod hic cōueniēti modo faciendū est, ex Regum historia nostra, quæ huic festo conueniunt indicabo. Conueniunt autem multa perappositè. Quæ veluti compendio aggrediamur. Omnia tamen huc facient, vt Bonifacium nostrum eo maiorem indicimus, apertius etiam quid Deus per eum in Germanorum Ecclesia, maximè verò in Moguntini Archiepiscopatus circulo effecerit. Quarto igitur Regū libro legimus, quomodo idolatriæ, quod Achab Rex cum sua Iesabel in Israël inuexerat, virus longo tempore præter modum finemue serperit, ac quotidie in grauescens Dauid Regis familiā in Ierusalem infecerit.

1. Cor. 15.

Psal. 49.

4 Reg. 10

Q5

Fru-

Frustra Prophetæ repugnabant, præmonebantq; ita pla-
nè, vt ipse etiam Elias propheta actum esse de Israëlisa-
lute, nulliusq; opera ad fidem posse conuerti, timuerit.
Tum Opt. Max. virū Iehu excitauit, cui tantū spiritus sui
zelum indidit, tantaq; potentia ac virtute armauit, vt vi-
etiam contra omnes idolatras restiterit. A superioribus

4. Reg. 9. initium fecit, quos simul congratos in Iezrael ador-
sus est. Ioram regem sagitta arcus sui emissā percussit, Oc-
hoziam verò in curru suo percuti iussit, Iesabel per fene-
stram præcipitari iussit, filios Achab septuaginta nume-
ro viros decollari fecit. Et hæc omnia in vnica ciuitate
fecit. Deinde versus Samariam perrexit, inuentoq; in
via Ionadas iusto homine dixit: Nunquid est cor tuum
rectum cum corde meo, sicut cor meū cum corde tuo?

4. Reg. 10. Eadem via inuenit fratres Ochoziæ descendentes salu-
tatum filios Regis & Regina, ignorantes iam tū decolla-
tos. Hos, qui essent, rogat, ac idolatras esse, Ochoziæ fra-
tres, eaque de causa descendere intelligens, omnes iu-
gulauit, nimirum quadraginta viros. In Samaria nemi-
nem eorum qui Achab olerent reliquit. Postremò etiā
idololatras sacerdotes aggreditur, quos ex omnib; par-
tibus conuocatos, quadringētos, religionis simulator, in
templo Baal sacrificaturos scilicet, vestimentisq; suis in-
dutos per octoginta viros armatos trucidat. Dicebat e-
nim Iehu: Achab parū colit Baal: ego autē colam eū
amplius. Et ad armatos viros. Quicumq; fugerit de ho-
minibus ijs quos ego adduxero in manus vestras, ani-
ma eius erit pro anima illius. Trucidatis ergo omnibus
his, ædē Baal destruxerūt, statuamq; eius cōbuserunt &
cōminuerunt. Hoc modo idolatria sustulit, idq; manda-
to diuino, vnde etiā S. Scripturis prædicatur, regumque
Israelis posteritati suæ in quartā vsq; generationē con-
fertur. Nō enim inuidia hominū aut vindicās se, sed ze-
lās pro Deo fecit. Et hæc illa historia, quæ ordine scrip-
turæ exponēda esset. Sed quis nō mox videt, quā sibi
Iehu & Bonifacius cōsentiant, vnus in vtroq; spiritus, i-
demq; zelus quod ille in Israël, hic inter nos fecit, hoc so-
lū differunt: quod Iehu gladio, Bonifacius verbo Dei
vltus fuit: ille vnā tārū, idolatriam extirpauit, permissa
alia, in qua & ipse ad mortē perseuerauit: hic verò aduer-
sus

sus omnes impietates, in mortē vsq; decertauit. Quā col-
 lationē quilibet facile, collatis vtrinq; historijs, conside-
 rabit. Vtrobq; enim quid Satā aduersus Ecclesiā, ipsum-
 que Deū molitur, videri potest. Vtrobq; etiā Deū dei-
 que verbū praualeare, ac potiri victōria colligitur. Neque
 enim Ecclesiā suam credentesq; funditus deleri permittit
 Deus. Non tantam Achab in Israël idololatriam inue-
 xit, quin longē pestilētiore errorē in Ecclesiā Arius im-
 portauerit. Tū nec tantum Iehu zelum in extirpanda ido-
 lolatria ostendit, quin maiorem Bonifacius in omnis ge-
 neris erroribus, idololatrijs, impietatibusq; tollēdis impē-
 derit. Iehu Israël plenū idolatria inuenit, Bonifacius
 Ecclesiā, maximē vero in nostris partibus, peccatis erro-
 ribusq; grauib; reperit fauciam. Quemadmodum ergo
 illum Deus ad excidendū Baal, ita hunc ad repurgan-
 dam Germaniā à tantis peccatis & erroribus excitauit.
 Hæc duo enim plerunq; concurrunt, vt vbi error & infi-
 delis praualeat, illic etiā iniqua & impia vita sequatur. Sic
 Iehu vsu venit, sic Bonifacio, sic deniq; & nobis. Quæ e-
 nim vitæ impietas, ex tot erroribus, quibus iam annos ali-
 quot descimus sit secuta, cæco etiā apertum esse potest.
 Quos enim hostis ille noster in errores induxerit, eodē
 haud magno labore in omnigenā impietatem pertra-
 het. Propterea Iehu noster, Bonifacium puto, aduersus v-
 trunq; pugnare habuit. Vnde non immerito de ipso etiā
 dici potest, quod de Iosia scriptum est. Ipse directus est di-
 uinitus in Pœnitentia gentis, & tulit abominations im-
 pietatis, & ad Dominū gubernauit cor ipsius, et in diebus
 peccatorum corroborauit pietatem. Hoc modo, manife-
 stum esse potest, arbitror, quā ratione hæc festiuitas histo-
 riæ Iehu cōueniat. Restat ergo vt vtroque rectē vti discā-
 mus. Sed hoc multæ considerationis est. Docent hæc duæ
 historiæ multa, & quid timendum, quid sperandum sit,
 quid amplectendum aut fugiendum sit, tum quid expe-
 dendum ostendunt. Omnia hæc, inquam, Iehu histo-
 ria, atque Bonifacij nostri festiuitas docet. Et quid est,
 quod timeamus? Nimirū hostē & inimicū nos habere in-
 uidum, sortem, dolosum, nos contrā imbelles esse. Hostē,
 inquam, nulla non Dei dona nobis inuidentem, semper
 manus suas ad strangulandum nos extendentem, infi-
 dij vi-

Eccl. 49.

dij vique omnigena contra nos insurgentem. Septem capitum ille draco est, qui nunquam quiescit, dum sceminā, seminis illius conterentis caput suum, genitricem ante oculos videt, hoc est, dum CHRISTVS cum sua Ecclesia esse perseverat: dum, inquam, in Christum credentem hæc terra alit. Legamus Scripturas, & nō obscure qua tyrannide mortales in peccatum, vitia, cæcitatē, errores, inquam egestatē, calamitatē, perditionem foris intusq; precipitauerit. Cui rei vnica Achab historia testimonio esse potest. Deū immortalem, quæ illa calamitas erat, cum omnem terræ faciem idolatriā occuparet, Reges omnes hæc virgerent ac promouerent, cum nulla cuiquam pio preponderandi esset securitas, cum absconditi in cauernis palleferent Prophetæ, cum Prophetas Baal audire compellerentur, cum iniquitas & tyrannis omnis toleranda ferendaq; esset: Eo res mortalium tempore Achab Diabolus deuoluerat, imō & Arrij temporibus ea rerum facies erat: cō etiā nostro nos seculo adigere conatur, adegitq; quā plurimos. Est ergo quod timere habemus nos maximē quorum nulla ferē virtus est, qui tam facile seducimur, quouis vento territamur. Nemo tam subitam Israël defectiōnē sperasset, quorū fides & cultus tantis tāq; apertis prodigijs cum data tum confirmata esset. Nemo in nobis tam facile seductum iri nos, qui tam constanti pietate fidei adherassēmus, credidisset: Arrio tamen et quibusdā alijs exurgentibus collabi omnia magna clade videre licebat. Sed & nostro hoc seculo nemo tantam in nobis fidei infirmitatem vel vsus fuisset cogitare, nisi cū tot vndiq; insurrexere sectæ: tum sanē multi paleæ inuenti sunt, qui videbantur frumentum optimum, ac ipse flos tritici habebantur: Eoq; igitur timendū magis est. Multa ille inimicus noster potest, Deo permittente: tñ nos, nisi ipso Deo dante, nihil possumus. Simon, inquit Christus, Satan expetiuit vos vt cribraret sicut triticum, ego autem rogavi pro te vt non deficiat fides tua. Ecce quod temerē habemus, hoc est. Quid verō sperandū esse potest? Nimirum, Deū non minus ad tuendam custodiendamq; Ecclesiam suam vigilare, quam adoriri illā ac disperdere sudad Diabolus. Hinc est, quod semper operarios in vineā suam misit. Sic Moysen dedit, vt Israëlēm ex Aegypto liberaret. Sic iudi-

iudices dedit, qui populum defenderent. Sic qui regeret Reges, qui docerent & in viam reducerent, misit. Sic etiam in nouo Testamento semper qui Ecclesiam repurgarent, collapsamque erigerent, misit, suoque spiritu imbuir, Neque enim his tanto tempore staret Ecclesia. Nisi Dominus reliquisset nobis semen, sic Sodoma essemus. Hinc ergo spes illa nostra, hinc quod letamur in hac Bonifacii festiuitate, est; hinc etiam gratiarum actiones in Bonifacio nostro. Propterea ergo ardentius orandus est Deus, vt & nostro tempore eiusmodi non dedignetur demittere Bonifacios, qui abominationes impietatis tollant, & peccatorum metes conuertant. His enim nostro seculo Ecclesia opus habet maxime. Hoc postulari vult Deus. Luc. 10. Rogate Dominum messis, vt mittat operarios in messem suam. Præterea in hoc etiam incumbendum est, vt ipsis simus Bonifacii, autem zelum præstaremus, & si quæ vel in nobis vel etiam in alijs, falsæ doctrinæ, idolatriæ, vitæque impietatis abominationem consideraremus, hic pro sua virilitateque, Deum amantes grauitatem ostenderemus, nullius amoris indulgeremus, nobis ipsis parceremus. Qui autem Luc. 14. matrem suam aut matrem plusquam me hic me non est dignus, imò verò qui non odit animam, non potest meus esse discipulus. Hæc sunt ergo quæ docent festum hoc & historia. Hoc Bonifacii esset celebrare festum, hinc etiam utilitas non parua, non nobis tantum, verum toti Ecclesie etiam veniret. Hæc pius quisque secum cogitet, & Deum vt sua gratia Ecclesiam visitet, illique subueniat precemur. Amen.

SERMO SEXTVS.

*Collatio Euangelij ac festi tunc
etiam facti ac Naboth.*

SI quis vel exiguum spiritualium rerum cognitionem habuerit: facile qua de causa hoc Euangelium in genere de Martyribus & in specie de Bonifacio nostro legatur, considerat. Principio enim ad Apostolos his verbis vsus esse constat. Id quod Lucas apertissime atque expressè indicat. Et ipse, inquit Euangelista, eleuatis oculis in discipulos suos, docebat eos: Beati pauperes, quia vestrum est regnum cælorum. Iam verò discipuli illo tempore velut grex occisioni deputati erant. Omnes martyres efficiendi erant,

di erant. Tam apertè enim prædictum hoc illis fuerat, vt nec sperare, nec expectare possent meliora. Vt in Matheo
Math. 10. vbi CHRIS TVS ait: Ecce ego mitto vos, sicut oves in medio luporum: Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ. Cauete autem ab hominibus: Tradet enim vos in concilijs, & in Synagogis suis flagellabunt vos, & ad præfides & ad Reges ducemini propter me in testimonium illis & gentibus: & que sequuntur. Et in Ioanne: Si me persecuti sunt, & vos persequetur. Si sermonem meum seruauerunt, & vestrum seruabunt. Et: Si de mundo fuissetis, mundus quod suum est diligeret. Sed de mudo nō estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Et post: Et venit hora, vt omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se præstare Deo. Et hæc facient vobis, quia non nouerunt patrem neque me. Ex quibus omnibus clarè videtur, Apostolos persecutionibus & Cruci fuisse deputatos. Quare peculiari opus habebant consolatione. Et que melior consolatio, quā quod omnibus & singulis loquitur: Beati pauperes, quia vestrum est regnum cælorum? Hac tali acclamatione atque apostrophe opus habebant, inquam, Martyres futuri: quomodo enim aliarū paupertatem, anxietatem, famem, sollicitudinem, pericula, persecutiones, ipsamque mortem tolerauissent? Hac consolatione perdurabant, cogitantes Christi verba: Beati pauperes quia vestrum est regnum Dei. Pro paupertate, nimirum, regnum Dei: pro lachrymis, gaudium: pro fame, plenam saturitatem: pro persecutione, abundantem in cælis remunerationē promittentis. Hac ergo ratione Euangelium hoc in festis Martyrū legimus, vt nō solum quid quātūmque passi sint, verumetiam quia via omnia aduersa, tribulationes, mortemque deuicerint, cognoscamus. Alioqui nobis admodum parū adferret gaudij, quin etiam territaret ac pusillanimes faceret, nihil præter passionēs & afflictiones in S. Dei Martyribus considerantes. Sed quā in passionibus consolationem, quā deuicta aduersitate mercedis coronam repositam habuerint aduercentes, animosiores reddimur, vt facilius adducamur & ipsi promptiore æquānimitate perferre, si quid erga nos vt aduersus discipulos Martyresque Christi molitus est mundus tentauerit.

Matth. 6.

tentauerit.

tauerit. Eadem hac ratione hodie Evangelica isthæc lectio de Bonifacio legitur. De Bonifacio nostro, inquam, hoc Evangelium in specie proponitur, vti in quo omnia illa Christi verba concurrant, & cuius exemplo eadem nobis maximè inculcare deceat. Si enim Bonifacius conuictior nobis aliquanto est cæteris, eius nos diligentius confiderare exemplum cæteris æquum est. Quem enim filius rectius patre imitatur, & quid præter Bonifacium patres nostros secundum per Evangelium Christo genuit? Non est, quod huius nos patris pudeat. Nostra ille coram Deo atque hominibus gloria est. Nostrum erit cauere, ne illum nostri in extremo iudicio pudeat. Proinde non possum non aliquid sed succinctè hac de festiuitate dicere. Vitæ igitur Bonifacii historiam, in exhortationem contraham, ita tamen ne consuetam materiam præteream, magis verò conferam. Equidem minimè inconuenienter hoc fieri arbitror, multò verò magis pijs profuturum ita collata, spero. Ac principio me præsens festiuitas, hic honori Bonifacii nostri celebrata, nostri inquam, quod aliquando Archiepiscopus Moguntinus, imò primus post Apostolos Germaniā ab omnis generis erroribus atque impietate, quam per hæreticos impiosq; antesignanos in eam dispererat Satan, vindicauerit, inque fidem verumque cultum reduxerat, vnde & Germanorum Apostolus dicitur) admonet sermonis hesterni, maximè verò verborum quorundam quæ ex Ambrosio diuitibus seculi huius loquente, adduxeram. Bonum est vt iam quiescatis, & à flagitijs feriantes, reuereamini domini potestatem: & quæ sequuntur. His inquam optimus Ambrosius diuites olim exhortabatur. Iā verò in ipso Tom. 4. Ambrosio Bonifacium nostrum mihi videre videor: idē Cap. 16. enim huic quod illi officiorum genus incubuit, tum quod errantibus suo tempore non minus Ambrosio acclamauerit constat. Vtrique licuit cum Paulo dicere: Con- Acto. 20. testor vos hodierna die, quia mundus sum à sanguine om- i. Tcf. 2. nium: Non enim subterfugi, quò minus annunciarē vobis omne consilium DEI. Et quod alibi idem Apostolus ait: Ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit. His alijsque similibus verbis Germanos, nos maximè Moguntinos, affari Bonifacius

Serm. de
tēpore.
47.

cuius potuit. Sanè si aures haberemus eiusmodi rebus intentos, etiamnum sic nos affari intelligeremus. Verè enim Augustinus loquens ait: Solennitates Martyrū exhortationes sunt Martyriorum, ut imitari non pigeat, quod celebrare delectat. Agitè ergo & hanc festiuitatem ut seueram exhortationem suscipiamus, quam ipsi nobis exemplo vitæ mortisquē tanti huius viri inculcemus. Nullo enim modo, quasi de Bonifacio nostro actum sit, mentem subibit cogitatio. Venit namq; en illius apud Deum etiamnum, suoque quod post se reliquit exemplo prædicat: & quicquid vspiam Christianum priusquam perfecit, idem nunc quoque (si attendere libet) & linguam & virtutem efficacem habet ad persuadendum. In Genesis enim historia refertur occisi & mortui Abel ad Dominum clamasse sanguinem, nemo licet præter eum ad quem hic clamabat sanguis, audiret. Homines non audiebant, parum attendentes, imò nec cogitantes hunc fuscum mortuumque (ut ita dicam) sanguinem, coram Deo & viuere & clamare. Quando enim Cain, hoc credens aut audiens, præ clamore illo penitus non contabuit, cum ipsius effusi se reum sanguinis nouit? Tum verò alij hoc credentes, certam inde spem virtutemque conceperunt patienter impiorum persecutiones perferentes. Sed, ut dixi, præter Deum, nemo hunc clamorem audit: propterea nec fratricida contabuit, nec pij hinc consolati sunt, quousque ipse Deum Cain alloquitur, dicens: **Gene. 4.** Quid fecisti? Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra: Nunc igitur maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. His tandem verbis Cain conterritus ita planè vagis incertisque oberraret sedibus, nusquam quietus, aut tutus latitaret: nobis contra etiamnum confirmatam mentem addit, minimè de pijs actum esse, etiam si trucidantur & pereunt. Ita & hic nobis cogitandum. Ipsum quidem Bonifacium corporeis iam non auribus audimus doctorem, ut qui octingentis annis amplius defunctus est, Nihilominus tamen ipsius nos hortatur vitæ exemplum, quò præcessit mors, constantia quam in passione ostendit: sanguinis, quam pro Christi nomine effudit, cineres, quos hic terris reliquit. Quibus verò vocibus, eū si viue-

ret.

ret, acclamatum esse arbitraris? Haud dubie iisdem quibus Paulus olim partim Galathas, partim adorsus est Phil. 2. lippenfes. O insensati Galathæ quis vos fascinauit non Gal. 3. obedire veritati? Et: Charissimi mei, sicut semper obedistis non in præsentia mei tantum, sed multò magis nunc in absentia mea cum metu & tremore vestram salutem operamini. His inquam, verbis nobis, si viveret loqueretur Bonifacius: sed & : si attendimus loquuti. O insensati quis vos fascinauit non obedire Euangelio quod prædicauimus vobis: Currebatis bene, quis vos impediuit, veritati non obedire? Imitatores mei estote, fratres, & obseruate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis (nunc autem & fleus dico inimicos crucis Christi, quorum finis interitus, quorum Deus venter est, & gloria in confusione ipsorum, qui terrena sapiunt. O homines stultos, qui spiritu inceptum, carne consummant. O inanem & fallacem, cui innitimini confidentiam. Quàm (dolor) misere illaqueantur. De tabernaculis impiorum recedant, qui possunt, ne simul comprehendantur. Fugite Babylonem popule meus, ne peccatis eius communicetis. Quæ sit insania cogitate, in incerto sperare, vbi mortis est periculum. Et quis ea quæ sub Sole sunt omnia, aurum, voluptates, diuitias, gaudia, incerta & vana esse non videt? Quo momento pereunt? Quàm multò plurius estis Christiani, quam vt his vosmet oblectimini? Longè præstantioribus vos rebus formauit Deus, quàm vt creaturæ vos subdatis seruituti. Animas vobis suæ capaces gratiæ indidit, ad æternam vocauit felicitatem, nullum hic vos habere locum manentem admonet, sempiternam vero promittit patriam, domum non manufactam in corlestibus, vbi diligentibus se ea præparauit bona, quæ Is. 64. nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis 1. Cor. 2. ascenderunt. Agite ergo vel Gentium vos exempla moueant. Nam & Seneca nullo magna huius mundi desiderio tenens se apertè testatur, in solam immortalitatem anhelans. Et idem in Tullio de Catone legi potest. Plauto etiam tam exquisitis verbis tam propriè suis animæ immortalitatem coloribus depinxit, vt legens ea Theobrotus quidam, immortalitatis, quam ita depictam me-

R ditaba-

Roma. 7.
Phil. 7.
2. Cor. 5.

ditabatur, consequenda desiderio, altissima sese præcipitem daret turre. Et hi quidem Gentiles fuere: vobis autem, Bonifacius ait, clarius lumen lucet, hanc veritatem non somnijs vanisue opinionibus concepitistis, sed diuino ore didicistis: tot præeuntia sanctorum exempla cernitis sequentes, qui omnes ita in religionis negotio confirmati fuerunt, vt sponte mortem ipsi sua subire non dubitarint. Quis inquit Paulus, liberabit me de corpore mortis huius? Et: Cupio dissolui & esse cum Christo. Et iterum: Scimus quoniam si terrestris Domus nostra huius habitationis dissoluetur, quod ædificationem ex Deo habeamus, domum non manufactâ, sed æternam in cælis. Hæc inquam, didicistis, & à nobis accepistis: hæc in vita ac morte nostra consideratis. Et qui sit, vt aliò vos conuertatis, incerta, neglectis certis & veris, sectamini, nihilominus egregia vobis de Deo pollicemini? Rectè quidem & verè Dei misericordia magna prædicatur: at certa est & promissio ipsius qua vnicuique secundum opera sua mercedem pollicetur: iustis quidem, vitam: iniquis pœnam: nec Diuina Misericordia vnquam mendacij arguet dicentem: Nemo coronabitur, nisi qui legitime certauerit. Vos ipsi iudicate, qua fronte mercenarius mercedem sperabit splendidam, qui toto die, cæteris laborantibus, ipse stertit, imò sæpe aliorum labores perdit? Qua opera infudatis, si quid alicubi lucelli speratis, cogitate. Nullis hic laboribus parcitis, nulla pericula refugitis, corpus animamque, vt comprehendere liceat, impenditis. Cum ergo in sempiternis consequendis tam vos nihil vel facere, vel pati, pudeat. Certissima imminere mortem, imò verò iam iam in vos irruere, perinde ac si omni momento suffocare ac persternere illi præmum sit, perpendite. Væ præuaricatoribus omnibus quos horribili mors tyrannide inuadet, nihil præter lachrymas, gemitus, sempiternique ignis cruciatus pauoresque adferens. Ecce hic remunerator erit: Hic falsæ confidentiæ vestræ ac cupiditati finem imponet, leuitatem vel constantiæ frangat, pigritiam inertem somnolentiamque excutiet, & demum cum ad Deum clamare volueritis, ipse ora occluduet, & quod de Nerone legitur, Sero dicet vos sapere. Hæc diligenter

gen-

gētissimis cogitate animis ait Bonifaci⁹. Mei imitatores 2. Cor. 11.
 estote fratres, sicut & ego Christi. Ecce talibus nos Bo-
 nifacius affatur, non oris plectio, sed vitę, cōuersationis,
 mortisq; exemplo. Id quod meo quidem iudicio intelli-
 gētibus sufficeret. Si, inquit Christi⁹, in Tyro & Sidone
 factę essēt virtutes, quę factę sunt in vobis, olim in cili-
 cio & cinere pēnitentiam egissent. Veruntamē dico vo-
 bis, Tyro & Sidoni remissi⁹s erit in die Iudicij quā vo-
 bis. Et iterum: Viri, inquit, Niniuitę surgent in iudicio
 cum generatione ista, & condemnabunt eam, quia pē-
 nitentiā egerunt in p̄dicatione Ionę. Et ecce plus quā
 Ionas hic. Regina aulsi surget in iudicio cum genera-
 tione ista & condemnabit eam, quia venit ā finibus terre
 audire Sapientiam Salomonis, Et ecce plus quam Salo-
 mon hic. Sit ergo cogitemus, quid per Bonifaciū con-
 cesserit nobis Deus, quā ratione etiam eius nos exem-
 plo & vita admoneat & hortetur. Magnas Deus per ip-
 sum virtutis operatus est, ingentē variāq; in vita eius
 fortitudinem cōsideramus, Dei cooperationem & auxi-
 lium in doctrina illius atq; morte colligimus. Quā de re
 pauca libet cōmemorare. Nā & iusti Naboth mors, cuius
 heri memini, huic meo instituto seruiet. Hic igitur in re-
 gis sui indignationē incurres, quōd vineā hēreditariā il-
 li recusaret, quā legibus vetatibus alienare nō posset,
 occiditur. Quid aut Bonifaciū nostrū, omnesq; Ecclē-
 sticos ac fidos pastores iā inde ab Apostolorū temporibus
 in tantū mundi deiecit odiū, nisi quod magna semper
 Christi hēreditati tuēdę institerūt sedulitate? Hęc nullo
 modo eripi sibi volebant. Ad Christū loquens pater ait: Psal. 2.
 Postula ā me & dabo tibi Gentes hēreditatē tuā, & pos-
 sessionem tuam terminos ierrę. Reges eos in virga fer-
 rea, & tanquam vas figuli confringes eos. Hoc iam mun-
 di Princeps inuidet, sibi hanc vendicans hēreditatem:
 eoq; & Iudęos, & Gentes, & hęreticos nunc hos nūc
 illos concitat, tantū vt Christo, quā acquisuit, hēre-
 ditas subtrahatur. Iudęi quidem eam Synagogę suę vē-
 dicabant, Donatus in Africā trahebat, Gētes omnino
 respuebant Christū. His sese opponebat Apostoli ac di-
 scipuli Christi, post hos alij Episcopi & pastores innume-
 ri, quorū in numero hic noster Bonifaci⁹ est. Hęc inuidię
 R 2 odij.

odijque in mundo fuerunt femina. Vineam suam Naboth derelinquere noluit, propterea occumbere eum necesse est. Apostoli Apostolicique alij viri Christi hereditatem Diabolo permittere nolebant, ideoque persecuti sunt. Qua via vero Achab adoritur Naboth? Non aperto Marte, sed insidias Iesabel, hæc non veritatem rei proponit, vineæ hereditariæ negotium agi subdolè silet. Mendacio pium Naboth in mortem tradit, subornat qui Naboth in Deum atque Regem blasphemum scilicet, falso accusant. Hæc mortis innocentis causa est. Et quid, nisi hoc ipsum, in Bonifacio consideramus. Imò non in Bonifacio tantum, sed in omnibus etiam Apostolicis viris, verisque Ecclesiæ doctoribus, quos potestatem demoniorum habere nouit. Nunquam prodire rei veritatem permisit, sed semper aut mendacijs eos adorsus est, vt in Stephano & Paulo, aut peruicacia, vt de Iacobo & Petro legimus. Eodem planè modo bonifacium nostrum aggressus est. Ipsos filios pij patris quos ad fidem conuertisset, & quos in fide confirmados accessisset, concitauit, vt eum trucidaret, qui suæ saluti seruiebat, & vt summam dicam: impatiens Achab est confortis Naboth, nisi per omnia impijs placitis respondentis. Sic Satan pios Ecclesiastas, repugnantes regno suo ferre nequit. Sed quid Achab profuit, iustum trucidasse: Quid iustus, si licet mortuus, deperdidit? Vt nihil illi profuit, sic hic nihil incommodi sentijt. Quæsiuit Achab (alienis inhians) vineam, sed mox proprii sanguinis asperione dedicandam: inuasit. Trucidatur Naboth, nomine æterno in Ecclesia celebris. Eadè Martyris Bonifacij nostri conditio est. Quid ergo mors illi obfuit? Nihil omnino: Quia magis profuit. Contrà, quid impios viuunt, propriæ peruicaciæ malitiam aduersus pios excercere permisos? Nihil planè. Verùm & plurimùm nocuit. Ecce historiarum cōuenientiam. Vtrobique Deum in sanctis suis mirabilem esse cognoscimus. Non hac ratione suos mundus tractat: sed quos euehere vult, his omnia largitur, ad cælum usque extollit: sed sæpe infelix sequitur exitus, nihil habet in omnibus firmum aut stabile. Alia Deo cum suis agendi ratio est. Non ergo timeat pius, si quādo mundi huius persecutionibus premitur. In Deum respiciat, eiusque promissis

libro

missis

missis instet. Contrà, si cui mundi blanditur fortuna, nihil efferatur, ne superbiat: finem potius respiciat, exempla cogitet. Quomodo Deus superbis resistat, humilibus autem gratiam præstat. Hæc igitur hic consideranda sunt. Id ut faciam⁹, sua Christus gratia efficiat, Amē.

SERMO SEPTIMVS

De Ecclesie cantionibus, quando

Bonifacii festum in octauam

Ascensionis Christi

incidit.

Festiuitas isthæc præsens, honorifica memoria Bonifacii nostri, primi Moguntini Archiepiscopi, vnde meritò noster dicitur, Quamquam tota Germania Apostolum eum suū patremq; dicere posset, quādo nemo inde ab Apostolorum tēporibus, in Germania effecit maior, Apostolorum ac prædicandi munus nemo diligentius, maioriq; fide in his partibus exequutus est, illo. Id quod non nos modò, verumetiam exteræ & norunt & consentunt nationes, huius, inquam, festa dies ac memoria pulchrè in octauam & Ascensionem Domini incidit. Recta enim in ipsam Ascensionem respicit, verosq; fructus inde defluentes ostendit. Qui sic quæris? Ecce, Christus superiùs dixerat: Nisi ego abiero, paracletus non veniet ad vos, Si autem abiero mittam eū ad vos. Sed quomodo in discipulos spiritum sanctum miserit, testantibus Apostolorum Actis, nouimus, nempe in linguis similitudinem ignis habentibus, ita planè, vt in omni lingua Euāgelium Christi prædicare nouissent. Hæc visibilis illius & apertæ, spiritus sancti missionis causarum præcipua est, Id quod Ioel significanter exprimit qui ait: Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Sed quo fine? Et prophetabunt, inquit, filij vestri & filia vestra. Senes vestri somnia somniabunt; & iuuenes vestri visiones videbunt. Sed super seruos meos, & ancillas in diebus illis effundam spiritum meum, & dabo prodigia in celo. Plainiùs verò adhuc Paulus, cum ait: Ascendens **CHRISTVS** in altum, captiuam duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Et quæ dona? Et ipse quidem, idem consequenter ait, dedit quosdam Apostolos, quosdam autem prophetas, alios verò Euangelistas, alios autem pastores

Ioan. 16.

Act. 2.

Ioel. 3.

Eph. 4.

R 3

& do-

Ibidem.

& doctores, ad consummationem sanctorum, in opus ministerij in ædificationem Corporis Christi: donec occurramus omnes in unitate fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Ecce Paulum præcipuum fructum allicentem, quod Christus ascendens spiritum sanctum misit, per ipsum Ecclesiæ suæ ordinans Apostolos & ministros, Idque in eū finē vt crescamus in virum perfectū in mensuram ætatis plenitudinis Christi, & non simus porro paruuli, fluctuantes, & circūferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris. Idque non vno aliquo tempore, sed semper quoad occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filij Dei: Dum enim vel vnus aliquis in Mundo est, aut aliquando venturus est, qui in mysticum Christi Corpus coniungendus est: hæc non cessabit spiritus sancti operatio. Si non superfuerint Apostoli ac verbi ministri, facile Deus vt sint excitabit: donec corpus plenum fiat. Est autem notatu dignum, Paulum non modò Apostolos, sed & Euangelistas, pastores, & doctores recensere. Alioqui enim hanc spiritus sancti virtutem, de duodecim illis Apostolis tantum, ac vnā cum ipsis præterijisse suspicamur. Quæ ratione ipse etiam Paulus secluderetur, qui in duodecim illorum numero non fuit. Fuerunt enim duodecim ipso excepto. Tum ipsum non in terra Christus, sed ex coelo vocatū Apostolum constituit. Nā & ipse de se testatur, non quidē dignum se Apostoli nomine, sed tamen plus cæteris laborasse omnibus. Obiciebatur quidem illi, quasi verus Apostolus non esset, quod Christo in carne hic ambulante non adfuerit. Sed quid ad hæc respōdit? An non Apostolus sum? An non vidi Dominum Iesum Christū? An non vos Apostolatus mei sigillum? Et iterum: Existimo enim nihil me minus fecisse à magnis Apostolis. Nam etiam imperitus sermone, sed non scientia. Vnde alibi etiam dicit: Nunquid egemus commēdatitijs epistolis ad vos, aut ex vobis? Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur & legitur ab omnibus hominibus. Dum enim superestis, & in fide persistitis, nullo alio, ad Apostolatus mei demonstrationem testimonio, opus habeo. His alijsque Apostoli verbis clarē vtique innuitur donā

quæ

quæ Christus postquam ascendisset, demisit. Apostolos, & doctores, & pastores, & Euangelij prædicatores esse: non aut solos illos duodecim, sed omnes, quotquot ab initio corpus Christi ædificarunt, ac deinde ædificatum factumque tectumq; conseruare studuerunt. Nemo quidè Apostolis, prima fundamenta locandi, post Christum, potestatem fuisse datam negauerit. Solis enim illis hoc datum fuit priuilegium. Qui enim hos secuti sunt, Apostolos, pastores, doctoresq; vocati sunt quidem, sed nouum aliquod fundamentum ponere potestatem non habuerunt, sed potius superædificare supra fundamentum iam iactum. Nemo, inquit Paulus, potest aliud fundamentum ponere, præter id quod positum est, fundamentum Apostolorum & Prophetarum Christum Iesum. Qua quidem inuicem diuiduntur discretionem. Ipsi fundamentum posuerunt, unde etiam fundamenta dicuntur: alij verò superædificant, nihilo tamen minus, & ipsi significantur his verbis: Ascendens Christus in altum, captiuam duxit captiuitatē, dedit dona hoibus. Alios Apostolos, prophetas alios. Ecce, fratres, hoc modo ad Bonificiū nostrum conuertimur. Sic & Bonifacius nos Pauli verborum admonet: Ascendens in altum, captiuā duxit captiuitatem, dedit dona hominibus. Alios quidem dedit Apostolos alios Prophetas, alios Euangelistas. Quorum sanè Bonifacius in numero censendus est, quem Christus in corporis sui ædificationem misit. Proinde literis commendatitijs, dum Germania, maximè verò Rhēni tractus, Saxonia, Turingia Frisia, inque primis Moguntia hæc, in fide perstant, non eget. Hæ enim partes ipsius prædicandi muneris testimonium sunt. Ille, ille est, qui, quod Paulus in Achaia, Corintho, Epheso, ac alijs nationibus, nobis Germanis præstitit. Huius nunc festiuitatē annuam celebramus. Idq; non immeritò. Si enim per eum patres nostri ad fidei in Deum ac Christum agnitionem perueniunt, meritò illius non in sempiternum celebramus memoriam filij. Rectè ergo & ipse ego de ipso, sermone loquar plenior. Sed quia raucus sum, & crastina his mihi concionandum est die, propinquos terminos dicendi non excedam, tantum quid de eo Ecclesia canat indicans. Id quod hac vice sufficiet, cum Bonifacium nostrum

Apostolica potestas.

Ephes. 4.

Acto. 18.

R. 4

strum

Psal. 144.

strum & suis depinget coloribus , & nobis imitandum proponet exemplum. Prima igitur cantio , quæ eius nomine in Ecclesia hodie personuit, ex psalmis desumpta, hæc est. Sancti tui Domine benedicant tibi, gloriâ regni tui dicent. Exultate iusti, in domino , rectos decet collaudatio. Et his quidem verbis, quis Bonifacius fuerit, quâ fidem, conuersationem, doctrinæ normam, officiumque habuerit, ostenditur. Id quod totum nostris causâ factû, atque nobis exemplum imitandum etiamnum propositû est. Non enim ille his eget. Nâ quod impiorum non solum calumnias sustinuit, verumetiam truculentas manus perpeßus est, ipsi quidem nihil nocuit. Tum etiam nec quod pij illius celebrant memoriam quicquam illi commodat. Sua enim ipsi laus apud Deum manet. Nostræ verò vtilitati consulitur, cum illius in Ecclesia exemplû ad nostram consolationem, spem, eruditionemque proponitur. Vis igitur vno verbo dicam , quis Bonifacius fuerit? Sanctus fuit, non autem simpliciter sanctus : Nam & hic Mundus sanctos suos habet, falsos nimirum & fictitios. Verum hic noster Dei sanctus fuit. Sic enim per totum orbem diffusa Ecclesia canit de eo: Sancti tui domine benedicant tibi. Sed quis non videt, quæ vno hoc in verbo lateant mysteria? Sanctum esse, & Dei sanctum. Certissimum enim est, si quando minus aliquê sanctum colit, ideo id fieri quod nihil in eo mali, plurimum verò boni in ipso agnoscat. At longè præstantius est, Dei sanctum esse. Et quare hoc? Nimirum quod homo tantum ea videt, quæ foris apparet, Deus verò ipsum etiam cor intuetur. Et sæpe vsu venit, vt qui in Mundo habebatur sanctus, tandem rerum exitu alius præter omnium spem & expectationem inuentus sit. Id quod nostro etiam seculo contingere potest : At Deo sanctum esse, & plena laus est. Hic solidam eamque veram meretur laudem, de quo rectè dicitur Sanctus Dei. Et talem quidem Bonifacium fuisse per hoc innuitur, quod de eo canitur. Sancti Tui Domine benedicant tibi. Et hic cuique facile est videre, quàm longè præfixus sit scopus omnibus, cum Bonifacij successoribus, tum cæteris etiam Episcopis. Quos vtinam tantum coram Mundo sanctos reputamus, id enim exemplum præberet pietatis, etiam si coram

ram

ram Deo, intraq; pectora sua iniqui sint. Sed quæ turba eorum, qui nec Deo nec Mundo sancti sunt? Mentibus impij, vita plus quam Ethnici. Hi sanè illorum in numero non sunt, de quibus canitur: Sancti Tui Domine. Non illa Bonifacij consuetudo fuit, de quo rectè dici potest, non modò coram Deo, verumetiam coram Mundo fuisse sanctum, & è diuerso. Cuius rei testimonium ipsi dedere tota ferè Europa, omniumq; historia. Sed ipse etiam Deus idem approbat, tot per ipsum viuum, pariter atque mortuum editis signis. Sit ergo hoc dictum de illo psalmistæ verbo Sancti tui domine. Et quid consequenter additur? Benedicant tibi, & gloriam regni tui dicet. Hoc opus, hoc munus omnium, qui vere sancti Dei sunt: vt benedicant, & gloriam regni Dei dicant, prædicent, magnificent. Et hæc tota vitæ Bonifacij nostri historia est. Excepta vitæ ipsius pietate, qua ratione cætera respondeant sibi inuicè, ad dicendas laudes Dei, prædicandamque gloriam regni eius intelliges. Ideo enim nunc illac profectus est, ideo etiam discipulorum suorum nunc hos, nunc illos, in alias atq; alias prouincias, ciuitatesque emisit: ideo denique ipsam quoque vitam impendit. Vtique secum nullo non tēpore rememorans: Exaltabo te Deus meus Rex, & benedicam tui in seculum, & in seculum seculi. Sed & hic nobis scopum præfixisse longiùs, videmus. Quam paucos inuenias Bonifacios, qui gloriâ regni Christi prædicent? Plurimos verò qui mundi regna appetant: Atque vtinam vel in hoc solum incumberent, vt alios vicarios subrogarent. Sed & inuenias multos, & vbique, qui nec hoc postremum præstent. Hæc enim & maxima & omnium querela. Nec id mirum. Si enim sancti Dei essent, certissimè sequeretur: gloriam regni tui dicent. Sed quia primum illud vbique deest, sequentia non adesse, an miramur? Sed vbi exemplum Bonifacij? Et quid nobiscum cogitamus cantantes hæc: Gloriâ regni tui dicent? Quin & stantibus comis exhorrescerent animi, si quid in Ecclesia & legimus & psallimus cogitauerimus, quantò magis si vitam nostram ad veterum exempla contulerimus. Eia verò patres, quæ nostræ professionis sit conditio consideremus. Si enim duo hæc in nobis inuenta nō fuerint,

R 5 rint,

rint, vā nobis aeternum erit, si, inquam, nec sancti Dei fuerimus, nec Christi regni gloria prædicauerimus, perijmus. Atq; hæc de Missæ Introitu dicta sint. Post hæc verò pulcherrima lectio è Proverbijs Salomonis desumpta, Epistolæ loco legitur. Idque ideo vt Bonifacij nobis exemplum expressius proponatur. Labia sapientum ornat scientiam: & quæ sequuntur, quæ Epistolæ loco lecta, non quidem Bonifacij nomen præ se ferunt, sed Bonifacium dicentes proprietates, & quæ Bonifacium efficiunt, in se comprehendunt. Bonifacius enim dicitur, bonum faciens, aut certe bonam faciem habens, quæ duo in idem ferè recidunt, bona enim faciens, bonam famam omniumque in se oculos conuersos habet. Nomine, videlicet, ab ipsa vita deducto. Et quæ melior, splendidior, fulgentiorque haberi poterit facies, nisi cuius, mens, lingua, & opera ad pietatem directa sunt. Et hæc tria hac in lectione præcipue innuuntur. Lingua quidem iusti principem locum obtinet, nec frustra, magna enim eius vtilitas est. Veruntamen consequenter additum est: vota iustorum esse placabilia, & sequentem iustitiam diligere à Deo. Et quare hæc omnia vna hac die leguntur? Nimirum talem fuisse Bonifacium agnoscamus, qui trium harum, linguæ, cordis, operisque laudem sit meritus. Maxime verò linguæ, qua plurimum nobis profuit, hac nobis præcipue seruiuit: reliqua tamen duo otiosa non fuerunt. Vbi enim cor ipsum pium est, atque vita sancta est, illie linguæ organum efficacius est: his verò non respondentibus linguæ inuerso ordine malè procedunt omnia. Si vitium vita habet, infirma lingua redditur, frigida sunt omnia, quæ loquitur. At corde ipso deprauato, nil nisi perniciem, errores, discordias, seductionesque lingua disseminat. At Bonifacius nobis proponitur, tria hæc simul in se complectens, vnde etiam in Germania vberiore fructum messuit, quàm vllus alius, siue præcedentia, siue sequentia, ipsum tempora respexeris. Et hæc ipsa Epistola est. Quod optimum est, restat: ipsum nimirum Euangelium. Et quis illud paucis indicare potest? Quot enim verba complectitur, tot horas requirit, iusta si quis omnia interpretatio-

ne enu-

ne enucleare voluerit, qualis ubique Ioannes est copiosius simul atque sublimius. Nec hac vice totam Euangelij huius lectionem interpretari conabor, iusta & supra adducta ratione. Vnum hoc solum veluti digito monstrabo, hic rursus Bonifacium nostrum suis depingi coloribus, maxime tribus illis partibus. Principio quis fuerit. Secundo, unde nominis bonam famam adeptus sit. Tertio quid utrobique cum hic, tum in sempiternum illi profuerit. Et hec tria cuiusmodi sunt, ut in ea totam vitam ipsius historiam liceat contrahere. Quid enim in ea aliud consideratur, nisi palmitem eum in vite vera fuisse fructiferum, qui multorum & bonorum fructuum fecundus, quem multis persecutionibus Agricola putant. Sic enim Christus ait: Om-
nem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum: & omne qui fert fructum purgabit eum: ut fructum plus adferat. Et unde hoc illi? Gratia DEI. Id quod CHRISTVS innuit: primo quod ait: Qui manet in me & ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis. Non ergo palmes solum, verum etiam ipsa vitis, unde palmiti fecunditas venit respicienda est. Hec fecundos facit. Neque enim Bonifacius unquam eam fructuum vbertatem ex se dedisset, nisi viuus in Christo vite palmes permansisset. Queris quid illi commodi, nobisque utilitatis inde euenerit? Exemplum Bonifacii respice; nimirum diligere iussi-
tiam. Manete in me, & ego in vobis, ait CHRISTVS. supra, An non hoc egregium quid est? Adhuc amplius quid requiris? Audi: Si in me manseritis, & verba mea in vobis manserint, quodcumque volueritis petetis, & fiet vobis. Quid his optabilius? Hic, nimirum obtinere quod velimus, & in aeternum cum Christo manere. Huic rei commodat pietas, & exempli, Bonifacii imitatio. Ille quidem cum in fide, tum in vita isthac sensit, & nos si voluerimus sequi eadem sentiemus. Agite ergo ne hac frustra, nobis dicta sint caueamus. Gratia Dei
nobiscum.

SERMO

Ioan. 15.

26. 2501

Ioan. vt

supra,

SERMO OCTAVVS

*De Bonifacio, vbi eius festiuitas in
quartam, post Pentecosten, fe-
riam incidit.*

Ioan. 15.

ORiginem, causamq; tam celebris, non solum in hac vrbe, verumetiam in tota diœcesi Moguntina, memoria qua festam diem agentes, D. Bonifacii vitam, mortemque cum sempiterna nominis celebratione prædicamus, longè hic sermone referre, non ita operepretium arbitror. Exteris fortè hic necessarius fuerit labor, vt qui nunquam huius viri famam audierunt. Nobis verò non item, vt quibus quæ de hoc viro dici possint omnia constant. Hic Moguntia primus Archiepiscopus fuit, hunc locum parentesq; præ cæteris nostros vitæ suæ hospitium, familiaresq; præ cæteris omnibus eligens. Hic, inquam, Bonifacius noster, triginta & sex annis Euangelij verbum magna cum grauitate atq; constantia prædicauit. Hic, inquam, verbis factis, vita, conuersatione, passione, denique morte, secundum in vera vite Christo palmitem se declarauit. Hic, inquam, in huius ditionis circo, mortale etiam corpus suum deposuit, vt in perpetuum nobiscum haberemus, quo ad pietatis traheremur studium. Hoc alijsque nonnullis in locis circa conuicia, plurima illius quæ in ipso sunt, Spiritus diuiniq; amoris supersunt iudicia. Et quid multis? Bonifacium & nomine & re fuisse nouimus. Non enim post Apostolos eorumque discipulos vel vnum aliquem facile inuenias, qui Germaniæ in fidei salutisq; negotio plus illo commodauerit, maxime huic vrbi. Nec cui, nominis huius Bonifacii ius concedat videas vspiam. Atque o tales fuissent Episcopi omnes, qui post ipsum secuti sunt. Quod si esset, iam certè Germaniam nostram, reliquarum nationum in veræ Religionis, pietatisque negotio videremus principem. Sed vtcunque successores eius negligentes fuerint, suo tamen ipse ingenti sudore eò res perduxit, vt mortuo etiam se longo tempore veræ Ecclesiæ Christi genuinus Dei cultus in Germania perdurauerit, quousque tandem postremis his temporibus, negligentia pastorû, pietas, Religioque labefactata penè cecidit. Eo igitur magis talis nobis necessarius

cessarius est Bonifacius, qui labentem erigat Ecclesiam :
 Quin si (vt æquum est) omnes inniteremur, adhuc ta-
 men magna cum difficultate Christianam Religionem
 in eam formam restitueremus, in quam Bonifacius vnus
 olim restituit. Quamquam nimis hæc serò cogitamus.
 Neque enim, quò quò verum me conuertam, vel
 vnum inuenio, qui tantæ moli manum admoveat :
 Imò verò inter omnes Episcopos facilius tres inuenias,
 qui quod reliquum est veri cultus (quamquam & hoc
 perexiguum est) diripere malint, quam qui instaurare
 velit, vnum : cum tamen omnes a pijs grauissimè ad-
 moneantur officij sui, ab alijs verò infinitis extremisq;
 calumnijs, infensissimè pro sua negligentia impetantur,
 & infectentur. At quid nobis in tanta prælatorum iner-
 tia faciendum est ? An fortè otio, torpore, & diligentia
 curamq; omnen timoris Dei atque Religionis sepone-
 re, dum illi expergiscantur ? Nullo modo. Longior e-
 nim fortasse illius somni mora protraheretur, vti iam an-
 tè (dolor) nimis diu, dormitauère. Et quid, si iam dudù
 diuina in eos conscripta sit sententia, quosdam eorum
 nunquam experrecturos esse ? An eorum causa nobis ip-
 sis impedimento esse, damnoque nosmet afficere de-
 bemus ? Minimè. Quin agite potius, suæ quisq; curam
 gerat animæ. Si nouus quispiam Bonifacius dari nobis
 non debet, qui collapsæ religioni auxilietur, in antiquum
 illum respiciamus : huius, his temporibus, vita, nobis sit
 ad omnem pietatem incitamentum. Hoc meo iudicio,
 consiliū erit & saluberrimum & præsentissimum. Idq;
 nobis cum vtile, tum honestum erit, nimirum si eum
 secuti fuerimus, cuius honorificam memoriam celebra-
 mus. Eam ob causam fusiùs porrò de ipso mihi dicen-
 dum est. Principiò igitur hæc Bonifacij nostri festiui-
 tas, commodè hoc anno in ipsam Ascensionis Christi
 octauam incidit. Cum enim hoc tempore gratis menti-
 bus prædicamus, quid missus spiritus sanctus, in creden-
 tium cordibus operatus sit : cogitarem fortè, semel
 hoc ipsum Apostolorum peregrisse temporibus, postea
 verò celum, vnde descenderat, repetiisse : verum hæc
 vita Bonifacij testatur, suo etiam tempore efficacè fuisse
 Spiritum S. ita aperte, eaque virtute, vt eam vitæ seriem
 perle-

perlegens, fateri cogatur: fuisse eum semper in Ecclesia
& nō modò per Christi discipulos, verū etiam per horū
successores operari eiusmodi planè opera, quæ primis
illis credētibz adfuisse Lucas cōmemorat. Id quod ho-
dierna Epistola docebo. Sic ergo Epistolæ loco lectū est
Acto. 3. hodie. Per manus Apostolorū fiebant signa & prodigia
magna in populo. His verbis partim colligimus, quā spī-
tus sanct⁹ per Apostolos Ecclesiā instituerit, & quis ei⁹ or-
do fuerit, quæ vita & administratio in ea approbata sit,
Acto. 2. Huc, etiā quod Lucas prius cōmemorauit, pertinet: Erāt,
inquit perseverātes in doctrina Apostolorum, & cōmu-
nicatione fractionis panis & orationibus, & quæ ad fi-
nem vsque illius capituli sequitur. Et iterum, Multitudi-
nis autem credentium erat cor vnū & anima vna. His tri-
bus locis quasi tota series & conditio nascentis Eccle-
siæ exprimitur. Hic ordo erat. Principio Apostoli vir-
tute magna reddebant testimonium resurrectionis Iesu
Christi Domini nostri. Secundò non solum per manus,
verum etiam per vmbra Apostolorum fiebant signa &
prodigia magna in populo. Tertiò ita Iudæi sibi præter
alios timebāt, vt omniū animos occuparet timor. Quar-
tò eam vitæ rationē sequebantur inter medios hostes, &
omnibus probarentur. Quinto, numerus ipsorum quo-
tidie magis magisq; crescebat. Sextò hoc quotidianum
ipsorum exercitium erat in Apostolorum doctrina per-
seuerare, fractionem panis celebrare, & quod reliquum
erat tempus orationibus impendere. Et denique ea om-
nes amicitia coniungebantur vt nullū iniqua in pauper-
tate relinquerent, imò quod maius est, omnes possessiones
suas conferrent in commune. Hic ordo primitiue
Ecclesiæ fuit, hæc spiritus dispositio. Et quomodo cō-
modiūs tantæ molis negotium exordiri potuisset? Quid
hac congregatione beatius, quid splendidius, in qua
omnes eam viuendi sequuntur normā? Quod si Boni-
facij vitam intueri liber, inueniemus spiritū sanctum mi-
rabilem omnium horum in eo artificem, eaq; omnia ip-
sum in Germania præsertim in his confinijis præstitisse.
Refert enim ipsi⁹ vitæ historia, quāto zelo prædicationis
munere institerit. Nō enim vt alij voluptatibus deditus
fuit, aut inerti otio torpuit, aut prædicandi laborē in aliis
deter-

derisit. Secundò magna per eum Spiritus sanctus effecit miracula, vnde maiore inter infideles fidem cõsecutus est. Tertiò, ea in arguendo utebatur seueritate, vt impijs quoque reuerendus esset. Quartò eam vitæ rationem inijt, quam nemo rectè argueret. Quintò non potuit sibi temperare, nec quiuuit, donec quotidie aliquos ad fidem reduceret. Atque hac parte ita sc̃elix erat, vt suo tempore se gubernatore Religio Christiana mirificè in Germania vires sumeret. Tum totus in hoc incubuit, vt verbum Dei, Sacramenta, obsecrationisque seruior, iusto vsu procederet. Postremò, eam ipsam etiam bonorum communicationem Priorum inducere studuit, quod cum non potuit apud omnes, apud eos tamen qui in suam disciplinam se dederant præ alijs effecit, vt huius etiam ex primiuitiua Ecclesia vestigium in Germania relinqueret, Hoc modo Deus per Bonifacium vetera prodigia renouauit, primamque credentium fidem, pietatem, ardorem, spiritum, deuotionemq; lucere voluit. Si ergo ingentia videntur quæ per Apostolos Ierosolimis effecit Spiritus sanctus, vtrique & digna iudicabis laude, quæ hic apud nos per Diuum Bonifacium operatus est. O sc̃elicem, imò verò auream illis temporibus Moguntiam. Vtinam nos quoque sub tali militaremus Bonifacio. Ardentibus ergo o fratres apud Deum instate precibus, vt re vera Bonifacios labenti suæ Ecclesiæ excitet, qui quod bonum est, diligant, doceant, promoueant, faciant. Hic dignus Titulus omnibus, Tales Bonifacios esse omnes decuit. Nihil enim Tituli illi præclari ad rem faciunt. Additi quidem nobis sunt honorifici Tituli, Papæ, Cardinales, Episcopi, Præpositi, Abbates, Pastores dicimur. Alij ne contenti his quidem sunt, sibi que ipsis Apostolorum, Euangelistarum prædicantium parochorum summis imponunt nomina. Sunt etiam qui Petro sese æquales faciant. Tum alij alios se Paulos, Eliasque reputant, nec vllus iactantiæ finis est. Sed quis omnium eiusmodi zelum præstat? Quis eam, quam Bonifacius, Ecclesiam instituit? Inuenias qui pulchrè reformasse se Ecclesiam sibi ipsi applaudant, cum tamen inordinatissimè turbarint, de-

forma-

- formarintque. Et quæ gloriatio nostra: quæ iactantia? Verba sunt, præterea nihil. At in Bonifacio aperta, & vbi que Spiritus diuini nobis sunt obuia indicia. Id quod ostendisse satis mihi videor. Sed, inquis, Ecclesiæ (quod approbo) plurimum commodauit, audio: nondum tamen quis ipse sibi fuerit intelligo. Hoc postulo. Rectè, mi Christiane admones. Non enim alijs prodesse sufficit, sibi ipsi verò impedimento esse. Paulus sanè huiusmodi homines aeri sonanti & cymbalo tinnienti comparat, quæ alijs quidem cōmodant, sibi verò nihil emolumenti adferunt, signa edit alijs, sese verò exedit. Huc ergo quod de spiritu sancto Christus ait, referendū est:
- Ioan. 15.** Ille testimonium perhibebit de me, & addit: Et vos testimonium perhibebitis. Præter enim testimonium spiritus S. in nobis, necesse est, ipsi quoque testificemur de nobis, quia Christi simus. Huc, quod Ioannes, ait, pertinet: Tres sunt qui testimonium perhibent in terra: Spiritus, aqua, & sanguis: & hi tres vnum sunt. Secundum literam sic interpretantur hæc verba, quod scilicet, tria sint, per quæ nos esse Christi certificamur. Per sanguinem, quem pro nobis Christus effudit, inq; Sacramento suo porrigit: per aquā, in qua baptizati sumus: per spiritum, quam in baptismo cōcepimus. Hic enim genuinus horum verborum sensus est. Sed necesse tamen est, per hæc ipsa nos, si verè Christiani simus, probemus. Per spiritum, quidem, vt spiritu ambulemus, & non secundum carnem. Tum vt spiritu facta carnis mortificemus, **Roma. 8.**
- Galat. 5.** fructus illius doctrina atque moribus exprimamus. Per aquam verò, vt primò omnium peccata nostra desileamus, & per singulas noctes stratum nostrum lachrymis rigamus, vt vera pœnitentia præteritorum criminū immundiciem diluamus. Præterea vt in sudore vultus nostri vescamur pane nostro, & per exercitiū aquam, sudorem, perq; piam conuersationem iniqua frangamus desideria. Postremò per aquam deuotionis mentes nostras in cœlestium admirationem erigamus. Hoc enim est per aquam de conuersationis Christianæ pietate testimoniū dare. Ad hæc etiam per sanguinem testificandum est: vt quacunque hora necessitas ita postulat pro Christi nomine, non modo omnia terrena, sed ipsam etiam vitam promptè

promptè relinquamus, nostroque illi sanguine testimonium reddamus. Hoc ipsum triplicatum testimonium in Bonifacio nostro consideramus: nempe, decentissimam spiritualemque vitam, assiduam Pœnitentiam, constantemque passionem, hoc est voluntariam pro Christi gloria passionem, expeditamque mortem. Ecce eiusmodi Patrem habuimus. An non ergo illius exemplo, ad virtutis pietatisque imitationem meritò trahimur? Imò verò nunquid pudet, nos omnesque prælati, plebei, Ecclesiastici, seculares rubore suffundimur, qui in omni gradu Patri nostro tam sumus dissimiles? Neque id multa demonstratione eget. Non igitur quod Bonifacii nomen celebramus satis erit, nisi ipsum etiam imitati fuerimus. Non imbelles scæminas puerosque sequamur, qui fortiter in Theatro conflictantes, laudant quidem & admirantur, ipsi tamen nunquam audent in arenam descendere. Certandum sanè nobis est. Idem ille Spiritus, qui per Bonifacium operatus est, nobis quoque adesse, imploratus, vult. Hæc igitur studiosa breuitate admonere volui. Non est quod expectes, quousque Doctores nostri consentiant, aut Episcopi expergescant. En tibi Bonifacii exemplum, quod imitatus, nò aliquando aberrabis. Quod si Christianum te esse non licet per sanguinem testificari, tantùm per Spiritum & aquam approba. Id enim maximè necessarium est. Quæ enim sterilibus palmitibus immineat sententia, Evangelica manifestante lectione didicistis. Omnem palmitem in me non ferentem fructum bonum, tollet eum, & in ignem mittet, & ardet. Ponderet hæc sex tantùm dictiones quisquis apud se, quid velint: Tollet eum, mittetur foras, crescet, colligent eum, in ignem mittent, & ardet: & ut opinor, non lusum esse facile persenties. Iterum ergo atque iterum Bonifacium sequamur, monito. Simus Bonifacii, & non Malefacii. Qui enim bona egerunt, ibunt in resurrectionem vitæ: qui verò mala egerunt, in resurrectionem iudicii. Gratia Dei nobiscum.

Amen.

S DE

Ioan. 15.